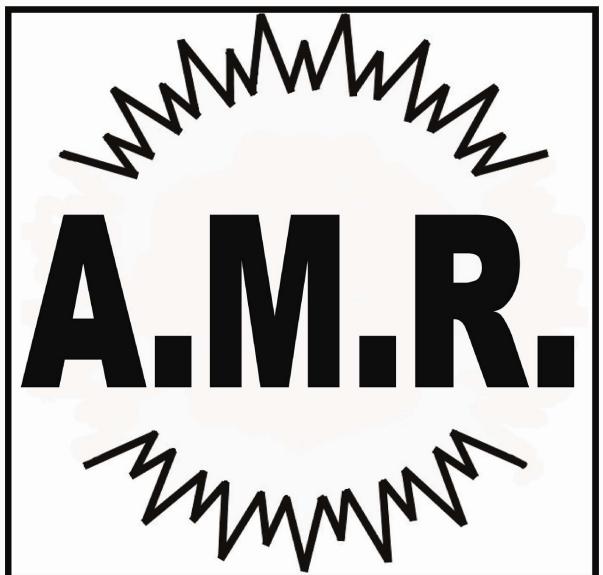

МАСЕДОНЕАНУЛ МАКЕДОНЕЦОТ

*Asociația Macedonenilor din România
Друштвото на Македонците од
Романија*

Година XXI- 240-242 број - 25 Септември 2021
Anul XXI - Numărul 240-242 - 25 Septembrie 2021

ASOCIAȚIA MACEDONENILOR DIN ROMÂNIA
ДРУШТВОТО НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД РОМАНИЈА

**Tabara de tradiții și
istorie macedoneană**

**Камп за македонски
традиции и историја**

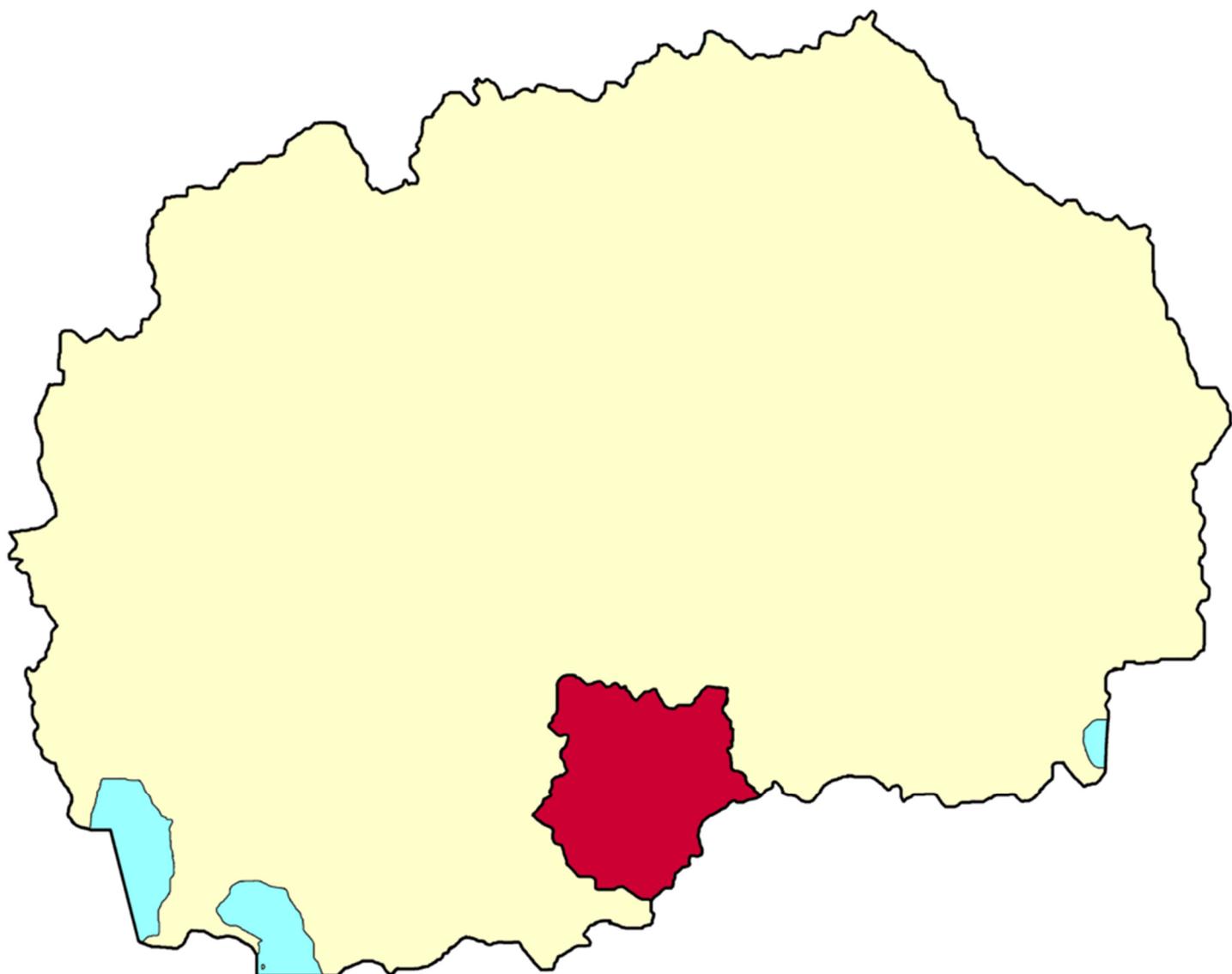
12-19 septembrie 12-19 септември

МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР ПОВТОРНО НА СЦЕНите ВО КРАЈОВА

На 5 јули 2021 година, во летната градина во паркот Романеску, ансамблот Сонце се престави на сцената од паркот со изведби во кои беа вклучени традиционални македонски

FOLCLORUL MACEDONEAN DIN NOU PE SCENELE CRAIOVEI

Pe data de 05 iulie 2021, la Grădina de Vară din incinta Parcului Romanescu, Ansamblul Sonțe a susținut un spectacol care a cuprins dansuri și melodii tradiționale macedonene din

ора и песни од областа Мариово. Ја користиме оваа прилика да ја претставиме и направиме областа Мариово позната на пошироката јавност во Романија.

Мариово - најчистиот еколошки регион во Македонија

Мариово е регион лоциран во јужна Северна Македонија. Овој историски регион се состои од 29 села распространети во јужниот дел на општина Прилеп, како и соседните

zona Mariovo. Ne folosim de acest prilej pentru a face cunoscută zona Mariovo, publicului larg din România.

Mariovo cea mai curată regiune ecologică din Macedonia

Mariovo (în macedoneană: Мариово) este o regiune din sudul Macedoniei de Nord. Această regiune istorică este formată din 29 de sate răspândite în partea sudică a municipiului Prilep, precum și porțiuni învecinate ale orașelor Novaci

делови на градовите Новаци (дел од областа Битола) и Кавадарци, кој граничи на југ со Грција. Регионот е опкружен со високи планини, ридови, реки и рамнини и претставува 4% од вкупната територија на земјата. Регионот е познат по својата култура и традиции. Ако на почетокот на дваесеттиот век, вкупното население во овој регион изнесувало над 14.000 жители, на почетокот на 21 век, населението се намалило на помалку од 1.000 жители.

Уникатниот пејзаж на регионот, заедно со историската архитектура на сите села, заедно со местата коишто останаа не населени, ги

(parte a zonei Bitola) și Kavadarți, care se învecinează cu Grecia spre sud. Regiunea este înconjurată de munți înalți, are dealuri, râuri și câmpii și reprezintă 4% din teritoriul total al țării. Regiunea este cunoscută pentru cultura și tradițiile sale. Dacă la începutul secolului al XX-lea, populația totală a acestei regiuni era de peste 14.000; la începutul secolului 21, populația se micșorase la sub 1.000.

Peisajul unic al regiunii, alături de arhitectura istorică a tuturor satelor, de localitățile rămase fără locuitori, i-a atras pe cineva cum ar fi Milcho Manchevski să filmeze aici.

Există câteva legende care oferă explicații

привлекоа создавачите на филмови како Милчо Манчевски да снимаат во овој регион.

Постојат неколку легенди кои го објаснуваат потеклото на името на овој регион, но најпопуларната била направена за една убава селанка од областа, која се викала Марија. Еден турски бег сакал да ја има за жена во својот хarem и таа прифатила, но само под услов да овој регион остане непотурчен и неисламизиран. Условот бил прифатен и регионот никогаш не видел Турчин да се насели тамо и не била изградена џамија. За

despre originea numelui acestei regiuni, dar cea mai populară s-a țesut în jurul unei frumoase tărânci din zonă, numită Marija. Un bătrân turc a vrut să o ia ca soție în haremul său și ea a acceptat, însă numai cu condiția ca această regiune să rămână neturcizată și neislamizată. Condiția a fost acceptată și regiunea nu a văzut niciodată un turc stabilindu-se aici și nici nu a fost construită vreo moschee. Din apreciere pentru Marija, locnicii au numit acest loc Mariovo.

Fie că legenda este adevărată sau nu, Mariovo a fost scutită de stabilirea populației turce și de răspândirea islamismului. Acest lucru a

благодарност кон Марија, мештаните ова место го нарекле Мариово.

Дали легендата е вистината или не, Мариово било заштитено од формирање на турско население и ширење на исламот. Тоа довело до посебен дух кај жителите на Мариово во споредба со другите региони и Македонци; дух на бунтовници и љубители на слободата. Низ регионот, вклучувајќи ја и Скочивирската Клисура - која е најдолгата клисура во Македонија тече реката Црна Река.

Мариово има долга историја која заслужува да се раскаже. Напалувањето на населението во минатиот век се објаснува со неколку причини. При поделбата на Македонија, Мариово било одвоено од останатите соседни јужни региони, кои сега се наоѓаат во Грција. По пустошот после двете светски војни, Мариово важел за еден од најнеразвиените региони во Југославија, но со висок наталитет. Масовната емиграција во градовите во Северна Америка и Австралија започнале во 1950-тите. Асвалтирањето на патиштата, електричната енергија и други подобрувања на

dus la un spirit distinct în rândul locuitorilor din regiunea Mariovo în comparație cu alți macedoneni; un spirit de rebeliune și de iubire de libertate.

Râul Tîrna Reka curge prin regiune, inclusiv prin defileul Skocivar - care este cel mai lung defileu al Macedoniei.

Mariovo are o istorie lungă care merită să fie povestită. Scăderea severă a populației din secolul trecut se explică prin câteva motive. În timpul împărțirii Macedoniei, Mariovo a fost despărțit de restul regiunilor adiacente din sud, care acum se găsesc în Grecia. După distrugerile aduse de cele două războaie mondiale, Mariovo a fost considerată ca una dintre cele mai puțin dezvoltate regiuni din Iugoslavia, dar cu o rată ridicată a natalității. Emigrația masivă în orașe din America de Nord și Australia a început să aibă loc în anii 1950. Pavarea drumurilor, rețeaua de energie electrică și alte îmbunătățiri ale infrastructurii au venit în această zonă prea târziu.

Mariovo este, de asemenea, o zonă cunoscută pentru cultura sa unică. Costumele sale tradiționale populare se disting de restul portului

инфраструктурата дојдоа во оваа област предоцна.

Мариово е исто така една област позната по својата единствена култура. Нејзините традиционални народни носии се издвојуваат од останатата традиционална македонска облека.

Западниот дел на мариовскиот регион во голема мера го сочинува општината Новаци, која се смета за составен дел на битолската област. Повеќето знаменитости овде се наоѓаат во селото Зовик.

1. Камениот мост од село Зовик. Еден камен мост составен од еден лак ја преминува реката Градешка, формирајќи прилично живописна слика. На ова место постоел мост со векови, но бил направен од дрво и постоел до 50-тите години на минатиот век, кога дрвениот мост се урнал додека поминувале стадо волови. Тогашните селаните решиле да го обноват од камен. На долниот дел од мостот е насликан Свети Ѓорѓија. Мостот може да се види во дел македонски филмови.

2. Црквата Свети Никола од село Зовик. Изградена во 1862 година, ова е главната црква на селото, а во нејзинот двор се наоѓаат и селските гробишта. Има долг трем и одвоена камбанарија. Црквата била оштетена во Првата светска војна, но подоцна била обновена. Во внатрешноста црквата има цигла на која е изгравиран датумот на нејзината изградба. Конкретно, на гравурата се споменува името на селото како „Бзоики“.

tradițional macedonean.

Partea de vest a regiunii Mariovo este alcătuită în mare parte din municipalitatea Novaci, considerată parte integrantă a zonei Bitola. Cele mai multe locuri de interes aici se găsesc la Zoviki.

1 Podul de piatră din Zoviki (Камен мост (Зовик)), satul Zoviki. Un pod de piatră cu un singur arc traversează râul Gradeșka, formând o imagine de un pitoresc inedit. Un pod a existat în acest loc de secole, dar a fost din lemn, până în anii 1950, când podul de lemn s-a prăbușit în timp ce o turmă de boi trecea. Sătenii au decis atunci să îl reconstruiască din piatră. Sfântul Gheorghe este pictat pe partea inferioară a podului. Podul a fost prezentat în multe din filmele macedonene.

2 Biserică Sfântul Nicolae (Црква „Св. Никола“), satul Zoviki. Construită în 1862, aceasta este biserică principală a satului și cuprinde și cimitirul satului în curtea sa. Are un pridvor lung și o clopotniță detașată. A suferit daune în Primul Război Mondial, dar ulterior a fost restaurată. În interiorul bisericii este o țiglă gravată cu data construirii sale. În mod special, atrage atenția faptul că gravura menționează numele satului ca fiind „Bzoiki“.

3 Biserică Sfântul Atanasie (Црква „Св. Атанасиј“), satul Zoviki. Cea mai veche biserică din Zoviki, aceasta a fost construită în secolul al XVII-lea, dar este mai mică decât biserică principală a satului. Este așezată pe un deal de lângă sat, care oferă o vedere deasupra acestuia, inclusiv deasupra Podului de piatră. În interiorul bisericii sunt câteva icoane cu importante

Зона Мариово - Zona Mariovo

3. Црквата Св. Атанасиј од село Зовик. Најстарата црква од Зовик е изградена е во XVII век, но е помала од главната црква во селото. Поставена е на еден рид во близина на селото, има прекрасна гледка од каде може да се види целото село, исто така и камениот мост. Во внатрешноста на црквата постојат ред значајни икони.

4. Чебренски манастир, село Чебрен / Зовик. Се наоѓа во историски Чебрен во близина на реката Црна Река, која сега се наоѓа во рамките на селото Зовик. Основан во 15 век, бил еден она најважните образовни центри со една богата библиотека. Сега е напуштен, без монашки живот, но е туристичка атракција и се прават разни обиди за неговото оддржување. Изграден како на едно ридче, содржи две цркви но и куки. Главната црква е посветена на Свети Димитриј Солунски, била изградена во 15от век, а од тој период датира и иконостасот. Другата, помалата црква, е посветена на Вознесението на Исус Христос и била изградена во 16от век на еден рид. Фреските на овие цркви се во различни фази на зачувување.

5. Антанија. Еден град во античка Македонија, Антанија, се наоѓа веднаш до манастирот Чебрен. Во римско време, таа била епископска столица. Тој бил заграден град, во

semnificații.

4 Mănăstirea Cebren (Чебренски манастир), satul Cebren / Zoviki. Situată în satul istoric Cebren de lângă râul Tîrna Reka, acesta se află acum pe teritoriul satului Zoviki. Fondată în secolul al XV-lea, la apogeu său a fost un centru de educație de mare însemnatate, cu o bibliotecă bogată. Acum este în esență abandonată, fără viață monahală, dar este o atracție turistică și se fac diverse încercări de întreținere a sa. Așezată pe un fel de podiș, conține două biserici, precum și locuințe. Biserică principală este închinată Sfântului Dimitrie din Solun; a fost construită în secolul al XV-lea, iar iconostasul său datează din această perioadă. Cealaltă biserică, mai mică, cu un singur naos, este dedicată Înălțării Domnului Isus Cristos și a fost construită în secolul al XVI-lea pe un deal. Frescele acestor biserici se află în diferite stadii de conservare.

5 Antania (Антанија). Oraș din Macedonia antică, Antania este situat în apropierea Mănăstirii Cebren. În epoca romană, a fost sediu episcopal. Era un oraș cu ziduri, cu o biserică în centrul lui. Biserică episcopală și alte structuri sunt astăzi în ruine. Cursul râului Erigon (Tîrna), pe care Alexandru cel Mare l-a parcurs până la orașul Pelium, traversa Antania.

Cea mai mare parte din regiunea Mariovo

чиј центар се наоѓала една црква. Епископската црква и другите градби, во денешно време преставуваат урнатини. Текот на реката Еригон (Црна), по кој Александар Македонски патувал до градот Пелиум, ја преминувал Антанија. Поголемиот дел од Мариовскиот регион се наоѓа околу општината Прилеп, кој преставува центар на регионот.

6. Витолишти манастир од село Витолиште. И покрај тоа што има само 170 жители, Витолиште е најголемото село во Мариово. Витолишти манастир е изграден во 1870-тите, заедно со својата црква посветена на Свети Илија. Внатрешните фрески се преубави и погати и биле завршени во 1881 година. Во селото има уште една значајна црква посветена на Свети Атанасиј, со висока бела камбанарија, опкружена со историската станбена архитектура на селото.

7. Мариовскиот манастир од село Манастир. За прв пат основан во 1095 година од страна на една роднина на византискиот император, Алексиос I Комnenos, овој манастир е посветен на Свети Никола, и е еден од најстарите манастири во Македонија.

se află în jurul municipiului Prilep, formând centrul regiunii.

6 Mănăstirea Vitoliște (Витолишти манастир), satul Vitoliște. În ciuda faptului că are doar 170 de locuitori, Vitoliște este cel mai mare sat din regiunea Mariovo și pe teritoriul său se găsește această mănăstire construită în anii 1870, iar hramul bisericii este închinat Sfântului Ilie. Frescele interioare sunt bogate și au fost finalizate în 1881. Odată cu depopularea vastă a zonei, întreținerea acestor fresce nu s-a mai realizat în modul în care trebuia. În sat se mai află și o altă biserică deosebită, cea dedicată Sfântului Atanasie, cu clopotnița sa albă înaltă, înconjurată de arhitectura rezidențială istorică a satului.

7 Mănăstirea Mariovo (Мариовски манастир), satul Manastir. Ridicată pentru prima dată în 1095 de o rudă a împăratului bizantin Alexios I Komnenos, această mănăstire cu hramul Sfântul Nicolae este una dintre cele mai vechi mănăstiri din Macedonia. Biserica actuală datează din 1266 și are o înfățișare similară cu Biserica Sfânta Sofia din Ohrid, ambele fiind biserici mari și având înfățișarea unor catedrale. Mănăstirea este de fapt anterioară satului în care se află și a avut o

Зона Мариово - Zona Mariovo

Сегашната црква датира од 1266 година и има сличен изглед како црквата Света Софија од Охрид, двете се големи цркви и имаат изглед на катедрали. Манастирот е вѕушност претходен на селото каде што се наоѓа и има долга историја во поглед на монашкиот живот, која продолжува и денес. Фреските на црквата се живописани пет години по завршувањето на изградбата. Иконите во внатрешноста датираат најмногу од 19 век. Покрај тоа што е седиште на овој значаен манастир, селото Манастир е и домаќин на годишниот фестивал Mariovo Off-Road Experience кој се одржува кон крајот на пролетта.

8. Мал Холивуд (Little Hollywood), село Штавица. Ова село е застапено во неколку од филмовите на најзначајниот македонски режисер Милчо Манчевски, и поради тоа селаните од ова село решија да го означат селото со името „Мал Холивуд“. Знакот за добредојде поставен на влезот во Штавица ја означува таа одлука. Во средината на селото и прекрасната природа се наоѓа и една црква од 19-от век посветена на Рождество на Пресвета

lungă istorie în ceea ce privește viața monahală, care dăinuiește și astăzi. Frescele bisericii au fost pictate la cinci ani după finalizarea construcției. Icoanele din interior datează în cea mai mare parte din secolul al XIX-lea. Pe lângă faptul că este locația acestei mănăstiri importante, satul Manastir găzduiește și festivalul anual Mariovo Off-Road Experience care are loc la sfârșitul primăverii.

8 Little Hollywood (Мал Холивуд), satul Stavita. Acest sat a fost prezentat în unele dintre filmele celui mai important regizor macedonean Milcho Manchevski, iar sătenii s-au hotărât să redenumească satul lor „Micul Hollywood“ din această cauză. Semnul de bun venit la intrarea în Stavita proclamă acest lucru. În mijlocul arhitecturii satului și minunatului peisaj se află și o biserică din secolul al XIX-lea dedicată Nașterii Sfintei Marii.

9 Biserică Sfântul Dimitrie (Црква „Св. Димитрија“), sat Guchiakovo. În timp ce acest sat din regiunea Mariovo a fost pustiu zeci de ani, biserică sa principală a fost restaurată la sfârșitul anilor '90. Este o mică biserică construită în secolul al XIX-lea, cu fresce care acoperă zidurile în întregime și un tavan colorat. Restul satului este în

Богородица.

9. Црквата Св. Димитрија од село Гуќаково. Додека ова село во мариовскиот регион е напуштено со децении, неговата црква била обновена кон крајот на 1990-тите. Тоа е една мала црква изградена во 19 век, со фрески што го покриваат целиот сид и еден шарен таван. Остатокот од селото е во урнатини, преставувајќи само по себе една прекрасна глетка.

Тиквеш е познат по лозјата во близина на најголемиот град Кавадарци, но содржи и помал дел од источниот крај на Мариово.

10 Црква на Вознесението Христово, село Рожден. На надморска височина над селото Рожден, оваа црква била изградена во 1872 година и живописана во 1874 година. Изградена е од камен и има голем трем од едната страна. Црквата е во тешка состојба со околната трева и дрвја обраснати.

Да не го заборавиме познатиот рецепт на „мариовско јагне“, мариовски мед и секако мариовско „биено“ (претепано) сирење, кои заедно се составен дел од искуствата што ги живеат туристите при секоја посета на Мариово.

Лаура Рогобете

АФРИКАНСКИ ПРЕТСТАВИ ВО СРЕДНОВЕКОВНИОТ ЦРКОВЕН ЖИВОПИС ВО МАКЕДОНИЈА

Малку е познато дека меѓу фреските насликаните во македонските средновековни цркви се јавуваат претстави на црномурести светители кои, судејќи според темната боја на кожата, но и според некои други белези на телото, се претпоставува дека биле по потекло од Африка. Се работи за конкретни светители со свои имиња и култ, за чие потекло, освен изгледот, јасно говорат и нивните епитети и зачуваните житија. Африканските компоненти во црковната уметност во Македонија се застапени и преку егзотичните животни, чиешто потекло исто така може да се бара во Африка. Иако на прв поглед се чини дека станува збор за периферни мотиви, без подлабоко значење, споредбите со соодветните пишани дела од дадениот период укажуваат дека и присуството на овие животни во христијанските храмови

руинă, ја сине constituind o adevărată priveliște.

Regiunea Tikveš este cunoscută pentru podgoriile sale situate pe lângă cel mai mare oraș din regiune, Kavadartsi.

10 Biserică Înălțării (Црква „Вознесение Христово“), satul Rojden. Situată la înălțime deasupra satului Roden, această biserică a fost construită în 1872 și are fresce din 1874. A fost construită din piatră și are un pridvor mare pe o latură. Biserica este în stare proastă, iarba și copacii acoperind-o în întregime.

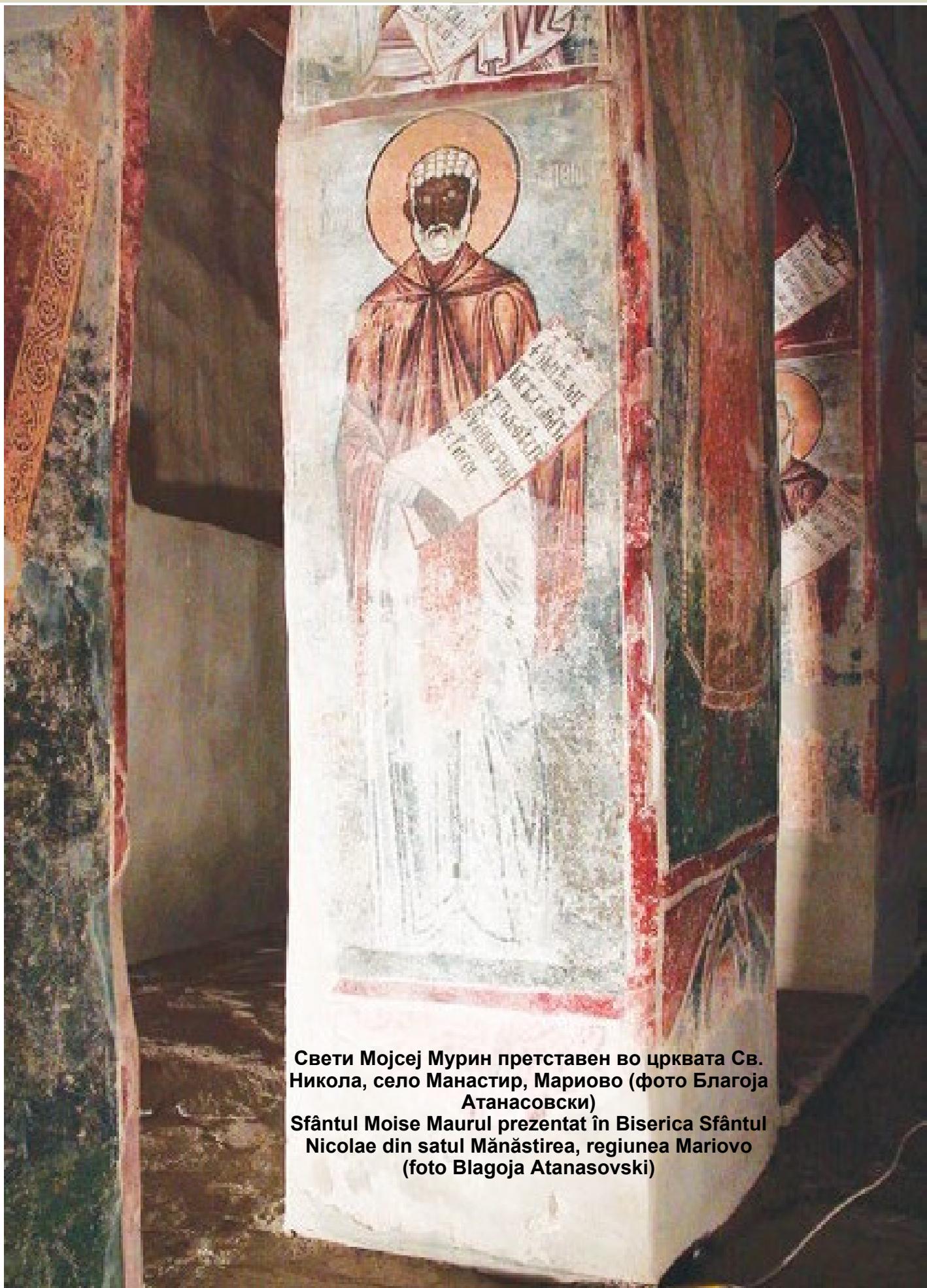
În afară de toate aceste locații, să nu uităm însă de celebra rețetă a „mielului de Mariovo“, de mierea de la Mariovo și cu siguranță de brânza „bieno“ (bătută) de Mariovo, care toate împreună fac parte integrantă din experiențele pe care turistii le trăiesc cu ochiul fiecarei vizite în regiunea Mariovo.

Laura Rogobete

REPREZENTĂRI AFRICANE REGĂSITE ÎN FRESCELE BISERICILOR MEDIEVALE DIN MACEDONIA

Puțini sunt cei care știu că printre frescele pictate în bisericile medievale macedonene există reprezentări ale sfintilor negri care, judecând după culoarea întunecată a pielii, dar și după alte semne de pe corp, se presupune că își au originea în Africa. Aceștia sunt sfinti specifici cu nume și cult proprii, a căror origine, în afară de înfățișarea lor, este clar arătată prin epitetele și biografiile păstrate. Componentele africane din arta bisericăescă din Macedonia sunt reprezentate și de animale exotice, a căror origine poate fi urmărită și în Africa. Deși la prima vedere acestea par a fi motive periferice, fără un sens mai profund, comparațiile cu lucrările scrise corespunzătoare din perioada dată indică faptul că prezența acestor animale în locurile de cult creștine s-a datorat adesea semnificației lor simbolice primordiale adaptate principiilor creștinismului și credinței. Aceste elemente primesc, de asemenea, un sprijin

Свети Мојсеј Мурин претставен во црквата Св. Никола, село Манастир, Мариово (фото Благоја Атанасовски)

Sfântul Moise Maurul prezentat în Biserică Sfântul Nicolae din satul Mănăstirea, regiunea Mariovo
(foto Blagoja Atanasovski)

неретко се дожело на нивното исконско симболичко значение приспособено на принципите на христијанската вера. Овие елементи добиваат и соодветна културно-историска поткрепа ако се земе предвид дека територијата на Византиската Империја опфаќала и предели од Северна Африка, од каде што тие, релативно лесно, можеле да допрат до Балканскиот Полуостров и Македонија како дел од него.

Статусот и религиското значење на темномурестите светци во христијанството

За статусот и значењето на светците со темна боја на кожата во христијанството претежно дознаваме од хагиографските, историските и литературните извори, како и од нивните ликовни претстави во црквите, на иконите и на другите мобилни слики. За повеќето од овие дела е заедничка употребата на додавката „Етиопјани“ која станува обединувачки епитет за сите темномурести луѓе кои не мора да потекнуваат само од Етиопија, туку од кој било друг дел на Африка. На сигнатурите од претставите на овие светци во македонските и балканските цркви и манастири, кон нивното име најчесто се давале два епитета кои го означувале нивното поконкретно потекло – „Етиопјанец“ или „египетски/а“.

Етимолошки, зборот Етиопјанец произлегува од грчкото аито – изгорено и опси – лице, што асоцира на личност со лице, т.е. кожа изгорена од сонцето. Оваа етимологија се базира на старогрчкото толкување за темната боја на кожата на овие луѓе како последица на живот во специфични географски предели и климатски услови. За разлика од третманот на останатите народи со темна боја на кожата (како на пример Индијците), Етиопјаните стануваат синоним за луѓе со најтемната кожа што може да постои. Негативното поимање на црната боја се воведува и во древната медицина, и тоа од страна на Хипократ, кој ја идентификува со болест, метафорично претставена како „црна жолчка“ која кај луѓето предизвикува меланхолија (старогрчки термин во кој се содржани наведените два збора). Во тој период меланхолијата се третирала за ментална болест поврзана со стресот и стравот, при што меланхоличните луѓе биле сметани за отруени.

Следејќи го грчко-римскиот пристап кон карактеризирањето на црномурестите луѓе како Етиопјани, раното христијанство на свој начин го спиритуализира симболизмот на темната боја на кожата споредувајќи го со светлината како симбол на аскетизмот и монашкиот живот обединет во Бога. Преку тоа се сугерира на

cultural и историчкото значење на нивното исконско симболичко значение приспособено на принципите на христијанската вера. Овие елементи добиваат и соодветна културно-историска поткрепа ако се земе предвид дека територијата на Византиската Империја опфаќала и предели од Северна Африка, од каде што тие, релативно лесно, можеле да допрат до Балканскиот Полуостров и Македонија како дел од него.

Statutul și semnificația religioasă a sfintilor cu pielea întunecată în creștinism

Statutul și semnificația sfintilor cu pielea întunecată în creștinism sunt în mare parte cunoscute din surse hagiografice, istorice și literare, precum și din reprezentările lor în biserici, icoane și alte picturi mobile. Pentru majoritatea acestor lucrări este frecventă utilizarea adăugării termenului „Etiopieni“, care devine un epitet unificator pentru toți oamenii cu pielea întunecată care nu trebuiau să vină doar din Etiopia, ci din orice altă parte a Africii. La specificațiile din reprezentările acestor sfinti în bisericile și mănăstirile macedonene și balcanice, de obicei au fost adăugate două epite la numele lor, care indicau originea lor mai specifică - „etiopian“ sau „egiptean“.

Etimologic, cuvântul etiopian este derivat din grecescul aito - ars și opsi - față, care este asociat cu o persoană cu față arsă, adică piele arsă de soare. Această etimologie se bazează pe interpretarea din greaca veche a culorii întunecate a pielii acestor oameni ca o consecință a vieții în zone geografice și condiții climatice specifice. Spre deosebire de tratamentul altor popoare cu pielea închisă la culoare (cum ar fi indienii), etiopianii devin sinonimi cu persoanele cu cea mai închisă piele care poate exista. Notiunea negativă de negru este introdusă și în medicina antică de Hipocrate, care a identificat-o cu o boală, reprezentată metaforic ca „bilă neagră“ care provoacă melancolie la oameni (un termen grecesc antic care conține cele două cuvinte). În acel moment, melancolia era tratată ca o boală mentală legată de stres și frică, iar oamenii melancolici erau considerați otrăviți.

Urmând abordarea greco-romană a caracterizării oamenilor negri drept etiopieni, creștinismul timpuriu, în felul său, a spiritualizat simbolismul pielii întunecate, comparându-l cu lumina ca simbol al asczezei și al vieții monahale unite în Dumnezeu. Aceasta sugerează opozitia dintre întuneric și lumină, albul devenind un simbol al purității în sine și purității celor care se pocăiesc înaintea lui Dumnezeu. În contrast, negrul va fi asociat cu murdăria, răul, dezordinea și haosul ca caracteristici atribuite lui Satana și altor creațuri mitice rele din Evul Mediu.

De-a lungul timpului, creștinismul refuză să trateze pielea întunecată și alte diferențe rasiale ca semne de subordonare, ci le tratează în sens diametral opus - încearcă să le accepte ca un

спротивстваноста меѓу темнината и светлината, при што белата боја станува симбол на беспрекорноста и прочистеноста што ја носат оние кои се покајуваат пред Бога. Спротивно на неа, црната боја ќе се поврзува со нечистотијата, злото, нередот и хаосот како атрибути кои во средниот век им се припишувале на Сатаната и останатите злобни митски суштества со ужасен изглед.

Со текот на времето, христијанството одбива темната боја на кожата и другите расни разлики да ги третира како белези на подреденост, туку обратно – се обидува да ги прифати како критериум за обединување на сите луѓе како „браќа по Бога“. Како резултат на тоа ќе бидат создадени хагиографски текстови, фрески и икони на светци со темна боја на кожата кои имаат ист статус и иста сакрална вредност како оние кои се однесуваат на светците со светла боја на кожата. На тој начин христијанството ги презентира своите етички и морални постулати кои треба да ги сплотуваат сите луѓе како еднакви пред Бога, без разлика на бојата на кожата, етничката припадност и сите други разлики кои би можеле да им бидат припишани.

Св. Мојсеј Мурин

Една од најрепрезентативните фигури на светец со темна боја на кожата е Мојсеј Мурин, чие име уште може да се сртне и како Мојсеј Етиопјанецот, Мојсеј Црниот, Мојсеј Разбојникот, „Етиопјанецот по раѓање“ или „црн во лицето“. Во Македонија тој претежно се сигнира како Мојсеј Етиопјанецот или Мојсеј Мурин. Фреските со неговиот лик се наоѓаат во црквата Св. Никола во с. Манастир во Мариово (1271 год.), во нартексот на црквата Св. Софија во Охрид (околу 1345 год.), и во црквата во Лесновскиот манастир (1349 год.).

Св. Мојсеј Мурин е христијански светец, еден од најценетите пустиножители и аскети кој живеел во Египет во IV век. Низ историските извори не наоѓаме точен податок за неговото раѓање, но се претпоставува дека е роден во

330 година, а живеел до 405 година. Од делата на бискупот Паладиј дознаваме дека Мојсеј бил висок човек со неверојатна физичка сила и храброст. Според житијата, со голи раце можел да убие повеќе луѓе. Познат е како египетски роб кој станал разбојник, лидер на насилишка банда и фактор на кражби, крвави злодела и безбройни гревови кои се косат со христијанските доблести. Поради тоа во историските, теолошките и литературните дела го сретнуваме најчесто под името Мојсеј Разбојникот.

criteriu pentru unirea tuturor oamenilor ca „frați în Dumnezeu“. Drept urmare, vor fi create texte hagiografice, fresce și icoane ale sfintilor cu pielea întunecată care au același statut și aceeași valoare sacră ca și ale sfintilor cu pielea deschisă la culoare. În acest fel, creștinismul își prezintă postulatele etice și morale care ar trebui să unească pe toți oamenii ca egali în fața lui Dumnezeu, indiferent de culoarea pielii, etnie și orice alte diferențe care le-ar putea fi atribuite.

Sfântul Moise Maurul

Una dintre cele mai reprezentative figuri ale unui sfânt cu pielea închisă la culoare este Moise Maurul, al cărui nume poate fi găsit și ca Moise Etiopianul, Moise cel Negru, Moise Tâlharul, „Etiopianul prin naștere“ sau „negru la față“. În Macedonia este desemnat în cea mai mare parte ca Moise Etiopian sau Moise Maurul. Frescele cu imaginea sa se găsesc în biserică Sf. Nikola din satul Manastir din Mariovo (1271), în pronaosul bisericii Sf. Sophia din Ohrid (în jurul anului 1345), și în biserică din Mănăstirea Lesnovo (1349).

Sf. Moise Maurul este un sfânt creștin, unul dintre cei mai respectați pustnici și ascetii care au trăit în Egipt în secolul al IV-lea. Nu găsim informații exacte despre nașterea sa în surse istorice, dar se presupune că s-a născut în anul 330 și a trăit până în anul 405. Din lucrările episcopului Palladium, aflăm că Moise era un om înalt, cu o forță fizică și curaj incredibil. Potrivit biografiilor, ar fi putut ucide mai mulți oameni cu mâinile goale. Este cunoscut ca un sclav egiptean care a devenit tâlhar, un lider al unei bande violente și un factor în furturi, crime săngeroase și nenumărate păcate care încalcă virtuțile creștine. De aceea în lucrările istorice, teologice și literare îl întâlnim cel mai adesea sub numele Moise Tâlharul.

Povestea sa de viață ia o întorsătură simbolică atunci când se căiește de crimele sale, își părăsește banda și decide să se alăture unei comunități monahale creștine scite pe care a întâlnit-o în deșertul egiptean. Datorită reputației sale de tâlhar și tiran, Moise, la începutul vieții sale monahale și ascetice, nu a fost acceptat de ceilalți călugări. Calea sa către ascenză nu a fost deloc usoară, deoarece se crede că este posedat în mod constant de demonii desfrânrăii care l-au condus în vechiul mod de viață. Liderul său spiritual, preotul Isidor, l-a sfătuit să-și petreacă noaptea în celula sa, în rugăciune, priveghere și muncă fizică grea. După șase ani de muncă grea, Moise a devenit un exemplu de smerenie și blândețe - calități pe care orice penitent și ascet ar trebui să le posede, pentru care a fost proclamat diacon. În proclamarea sa, liderul său spiritual s-a referit la el ca „alb“, în numele contrastului și al transformării în

Неговата животна приказна доживува симболичен пресврт кога тој се покајува за своите злодела, ја напушта својата банда и решава да пристапи кон една христијанска скетска монашка заедница што ја сретнал во египетската пустина. Поради репутацијата на разбојник и насилиник Мојсеј, на почетокот од својот монашки и аскетски живот, не наишол на прифаќање од останатите монаси. Неговиот пат

Свети Макариј Египетски, Свети Макариј Римски и Свети Варвар претставени во манастиром кај Сливница (Пелагонитиса 7/8, 1999)

Sfântul Macarie Egipteanu, Sfântul Macarie Romanul și Sfântul Varvar ale căror reprezentări se găsesc în mănăstirea de la Slivnița (Revista Pelagonitisa 7/8, 1999)

Средновековни Црковни Фрески во Македонија - Frescele bisericilor medievale din Macedonia

„viață întunecată” pe care a condus-o înainte de a se pocăi și a se lumina ca călugăr creștin. A trăit până la 75 de ani și a fost ucis de un grup de barbari.

Reprezentările artistice ale Sfântului Moise Maurul sunt rar întâlnite în mănăstirile și bisericile din Macedonia și Balcani, dar din această cauză sunt și mai impresionante și mai importante pentru studiul culturii și religiei în această zonă. În

кон аксетизмот не бил воопшто лесен, бидејќи, како што се верува, постојано е опседнуван од демони на развратот кои го наведувале на стариот начин на живот. Неговиот духовен водител, презвитерот Исидор, го советувал ноките да ги минува затворен во својата ќелија, во молитва, бдеење и тешка физичка работа. По шестгодишен мачен труд, Мојсеј станал пример за понизност и кроткост – карактеристики кои треба да ги поседува секој покажник и аскет, поради што бил прогласен за јероѓакон. При прогласувањето, неговиот духовен водител го именувал како „бел“, во име на контрастот и трансформацијата во однос на „темниот живот“ што го водел пред да се покае и просветли како христијански монах. Живеел 75 години, а починал така што бил убиен од група варвари.

Ликовните претстави на Св. Мојсеј Мурин се ретки сред манастирите и црквите во Македонија и Балканот, но поради тоа тие се уште повпечатливи и поважни за проучувањето на културата и религијата од овие простори. Во манастирот во Лесново, прикажан е како светец со темна боја на кожата и бела коса и брада, што зборува за можноста на неговото потекло. Облечен е во бела великосхимничка облека и држи свиток во раката, што ја означува неговата положба како монах и учител. На сличен начин

mănăstirea din Lesnovo, este descris ca un sfânt cu pielea închisă la culoare, cu părul și barba albe, ceea ce vorbește despre posibilitatea originii sale. Este îmbrăcat în veșminte albe și ține în mână un sul, care îi marchează poziția de călugăr și profesor. Este prezentat în mod similar în biserică Sf. Nikola din satul Mănăstirea din zona Mariovo.

Sf. Varvar din Pelagonia

În sursele hagiografice, sub denumirea de Sf. Varvar (faimos în creștinismul ortodox și sub epitetul Mirotociv - Din care se scurge mir) pot fi găsite două tipuri de reprezentări ale caracterului său - ca sfânt soldat și ca martir sau ascet. Acest sfânt are o importanță deosebită pentru Macedonia și pentru Balcani în sens mai larg, datorită cultului local creat în cinstea sa și, sub influența versiunilor slave ale biografiei sale, este cunoscut și sub numele de Varvar Mirotociv din Pelagonia, Bitola sau Ohrid.

Pentru viața Sf. Varvar există patru scrieri în care există asemănări și diferențe. Cea mai veche sursă textuală datează din secolul al IX-lea și este o combinație a mai multor texte despre mai mulți sfinți. Al doilea text apare la sfârșitul secolului al XIII-lea și începutul secolului al XIV-lea, scris de Constantin Acropole. Aceasta descrie viața și moartea sfântului. Era un barbar, ca un african care era, un soldat și apoi un penitent pentru

*Свети Варвар претставен во манастиром кај Зрзе (Николовски, Д. 2016, Манастир Зрзе)
Sfântul Varvar într-o reprezentare din mănăstirea din Zârze (Nikolovski, D., Mănăstirea Zârze)*

Средновековни Црковни Фрески во Македонија - Frescele bisericilor medievale din Macedonia

е претставен и во црквата Св. Никола во с. Манастир во Мариово.

Св. Варвар Пелагониски

Во хagiографските извори, под името Св. Варвар (во православното христијанство славен и под епитетот Мироточив) можат да се најдат два типа прикази на неговиот лик – како војник светец и како маченик или аскет. Овој светец е од особена важност за Македонија и пошироко за Балканот, поради локалниот култ создан во негова чест при што, под влијание на словенските верзии на неговото житие, е познат и како Варвар Мироточив Пелагониски, Битолски или Охридски.

За животот на Св. Варвар постојат четири писанија во кои се наоѓаат и сличности, но и разлики. Најраниот текстуален извор датира од IX век и претставува спој од неколку текстови за повеќе светци. Вториот текст се појавува кон крајот на XIII и почетокот на XIV век, напишан од Константин Акрополит. Во него се описаны животот и смртта на Св. Варвар, претставен како Африканец кој бил војник и потоа покажник за своите злодела поради што подоцна станал светец. Се вели дека бил убиен од ловечка стрела, а од неговите мошти протекло лековито миро. Третиот текст своите корени ги има во споменатото дело на Константин Акрополит, од кое се црпени информациите за животот и делата на Св. Варвар. Разликата се состои во локациите на кои се одвиваат настаните, и тоа конкретно – вметнувањето на Пелагонија како место на неговото замонашување и умирање. Се претпоставува дека е напишан од извесен Кипријан, и тоа во средината на XIV век. Последниот текст кој го обработува животот на Св. Варвар потекнува од крајот на XVII век и исто така се базира претежно врз текстот на Константин Акрополит. Но, во него Варвар е претставен како заробеник на арапски муслумани.

Во житијата и легендите поврзани со кулпот кон Св. Варвар провејуваат две верзии од неговиот животопис – Варвар како војник и Св. Варвар како маченик и аскет. Но, во ликовните претстави од македонските цркви и манастири очевидно преовладува токму словенската верзија на житието која се одвива во Пелагонија. Според едната од овие верзии на житието, тој бил Египќанец, разбојник кој единствен пре живеал бродолом во близина на Драч (Албанија), и тоа благодарение на молитвата што му ја упатил на Христос. Локалното население го сметало за светец и на местото каде што живеел, подоцна бил изграден манастир. По неговото покажување тој решава да стане пустиножител, со цел да се

crimele sale, care penitenčă l-a făcut ulterior sfânt. Se spune că a fost ucis de o săgeată de vânătoare, iar din moaștele sale s-a scurs un substanță cu caracteristici vindecătoare. Al treilea text își are rădăcinile în lucrarea menționată a lui Acropole din Constantinopol, conținând informații despre viața și operele Sf. Varvar. Diferența constă în locațiile în care au loc evenimentele și mai precis – inserarea Pelagoniei ca loc al monahismului și morții sale. Se crede că a fost scris de un anume Ciprian la mijlocul secolului al XIV-lea. Ultimul text care tratează despre viața Sf. Varvar datează de la sfârșitul secolului al XVII-lea și se bazează, de asemenea, în mare parte pe textul lui Acropole din Constantinopol. Dar în ea, Sf. Varvar este descris ca un captiv al musulmanilor arabi.

Biografiile și legendele legate de cultul Sf. Varvar au două versiuni ale biografiei sale - Varvar ca soldat și Sf. Varvar ca martir și ascet. Cu toate acestea, în reprezentările artistice din bisericile și mănăstirile macedonene, în mod evident prevalează versiunea slavă a biografiei care are loc în Pelagonia. Potrivit unei versiuni a biografiei, el a fost un tâlhar egiptean care a fost singurul supraviețuitor al unui naufragiu lângă Durres, Albania, datorită unei rugăciuni către Cristos. Localnicii l-au considerat sfânt și mai târziu a fost construită o mănăstire pe locul în care locuia. După pocăință, el decide să devină pustnic pentru a-și ispăși păcatele. Drept urmare, s-a retras într-o peșteră, unde s-a rugat trei ani, suferind și pocăindu-se. După ceva timp s-a întors la mănăstire, unde a trecut în secret prin toate etapele vieții monahale, apoi s-a întreptat spre Pelagonia. Acolo și-a spus povestea unui preot și i-a cerut să fie băgat în lanțuri ca drept pedeapsă pentru păcatele sale. Potrivit biografiei lui Acropole din Constantinopol, el a trăit în lanțuri până a murit după ce a fost străpuns de o săgeată de vânătoare, timp în care s-a scurs un unguent vindecător din corpul său, cu care s-a vindecat fiica autorului biografiei.

În frescele macedonene Sf. Varvar Pelagoniski (din Pelagonia) este descris cu pielea închisă la culoare, îmbrăcat în haine roșii-maronii, cu lanțuri în jurul gâtului și brațelor care simbolizează pedeapsa pentru păcatele sale. În toate frescele de pe teritoriul Macedoniei Sf. Varvar este descris în acest fel. O excepție este reprezentarea sa din biserică St. Sofia din Ohrid (1346–1350), unde are o barbă albă, părul scurt și buclat și lanțuri în jurul gâtului, brațelor și picioarelor, dar este prezentat pe jumătate gol, cu o cărpă albă în jurul taliei, care se diferențiază față de reprezentarea sa standard în îmbrăcămintă roșu-maro. Este pictat între Sf. Petru din Athos și Sf. Macarie cel Mare, și reprezentarea aceasta

искупи за гревовите. Поради тоа се повлекува во пештера, каде што три години се молел живеејќи страдално и покажнички. По некое време се вратил во манастирот, каде што во тајност ги поминал сите степени на монашкиот живот, а потоа се упатил во Пелагонија. Таму му ја раскажал својата приказна на еден свештеник и од него побарал да биде окован во синцири како казна за своите гревови. Според житието на Константин Акрополит, така окован живеел сè додека не умрел застрелан од ловечка стрела, при што од неговото тело протекло лековито миро, со кое била излекувана ќерката на авторот на житието.

Во македонскиот живопис Св. Варвар Пелагониски е претставен со темна кожа, облечен во црвено-кафеава облека, окован во пранги околу вратот и рацете кои го симболизираат казнувањето за неговите гревови. Во сите фрески од територијата на Македонија Св. Варвар се прикажува на овој начин. Исклучок е неговата претстава од Св. Софија во Охрид (1346–1350 год.), каде што тој има бела брада, кратка кадрава коса и окови околу вратот, рацете и нозете, но е прикажан полугол, со бела перизома што отскокнува од неговото стандардно прикажување во црвено-кафеава облека. Насликан е меѓу Св. Петар Атонски и Св. Макариј Велики, што воедно се смета и за една од најраните претстави на овој светец во балканските цркви и манастири воопшто. И во Лесновскиот манастир (Сл. 3) (1349 год.) Св. Варвар е претставен во бела малосхимничка облека, со кратки ракави, која досегнува до над колената. Двете раце му се спуштени и оковани во пранги, држејќи крст во десната рака што го симболизира неговото мачеништво и аскетски живот. Значајно е да се напомене дека во оваа црква Св. Варвар е насликан близку до Св. Мојсеј Мурин. Во црквата Св. Богородица во Сливничкиот манастир овој светец е насликан заедно со Св. Макариј Египетски и Св. Макариј Римски.

Освен бојата на кожата, заедничко обележје на Св. Варвар и Св. Мојсеј Мурин е нивниот начин на живот. Пред да се замонашат и да станат христијани, обајцата биле разбојници, убијци и злосторници кои во одреден момент од своите животи се покајале, се покрстиле и станале аскети. Аскетскиот начин на живот и чинот на нивното канонизирање како светци ги отфрла сите онтолошки атрибути на темната боја на кожата како симбол за злото, валканоста и субординантноста во однос на лукото со светла кожа. Иако имаат различни иконографски карактеристики, во Лесново се насликани заедно, со намера да се прикаже големината и

este, де асемеана, considerată una dintre cele mai vechi reprezentări ale acestui sfânt în bisericile și mănăstirile balcanice în general. În mănăstirea Lesnovo (1349) Sf. Varvar este prezentat într-o rochie albă, cu mânci scurte, care ajunge deasupra genunchilor. Ambele mâini sunt coborâte și înlanțuite în lanțuri, ținând o cruce în mâna dreaptă care simbolizează martiriul și viața ascetică. Este important de reținut că în această biserică Sf. Varvar este pictat aproape de Sf. Moise Maurul. În biserică Sf. Maica Domnului din Mănăstirea Slivnița, acest sfânt este pictat împreună cu Sf. Macarie al Egiptului și Sf. Macarie al Romei.

În afară de culoarea pielii, o caracteristică comună a Sf. Varvar și a Sf. Moise Maurul este modul lor de viață. Înainte de a deveni călugări și a deveni creștini, amândoi erau tâlhari, ucigași și criminali care la un moment dat în viață lor s-au pocăit, au fost botezați și au devenit ascetici. Modul de viață ascetic și actul de a-i canoniza ca sfinti respinge toate atributele ontologice ale ciorii întunecate a pielii ca un simbol al răului, al murdariei și al subordonării față de oamenii cu pielea luminoasă. Deși au trăsături iconografice diferite, în Lesnovo sunt pictați împreună, cu intenția de a arăta amplitudinea și importanța pocăinței și abordarea monahismului, ca un exemplu pentru ce și alții să le urmeze drumul. În creștinismul ortodox, ziua Sf. Moise Maurul este sărbătorită pe 28 august pe stilul vechi sau pe 10 septembrie pe stilul nou, în timp ce ziua Sf. Varvar este pe 6 mai pe stilul vechi sau pe 19 mai pe stilul nou.

Animale africane în iconografia creștină

Pe lângă sfintii menționați mai sus în bisericile macedonene, au fost expuse și diverse prezentări de animale caracteristice acestui continent. Sunt pictate pe fresce, sculptate în piatră sau sculptate pe iconostasuri și usi din lemn. Prezența lor în bisericile creștine nu este întâmplătoare, ci se datorează semnificației lor simbolice specifice.

Elefantul

În lumea simbolurilor, elefantul reprezintă puterea, perspicacitatea, longevitatea, fericirea, rezistența și autoritatea imperială. Aceste semnificații sunt cele mai frecvente în Africa, China și India, în aceasta din urmă fiind considerat unul dintre cele opt animale sacre. Elefantul, mai presus de toate, simbolizează calitățile necesare unui conducător, cum ar fi demnitatea, intelectul și evlavia. Dar pe lângă acestea, este și un simbol al păcii, al ploilor care aduc prosperitatea, al fructelor bogate, al abilităților mentale, al spiritului de cooperare și loialitate, adică a tot ceea ce este bun și pozitiv. Printre altele, acest animal a fost un

Влезна врата во црквата на манастирот кај Слепче со претстави на животни (фото: Александар Василески)

Uşa de la intrarea în mănăstirea din Slepce cu reprezentări de animale (foto: Alexander Vasileskij)

важноста на нивното покаяние и пристапувањето кон монаштвото, и тоа како пример за останатите кои треба да го следат нивниот пат. Во православното христијанство денот на Св. Мојсеј Мурин се слави на 28 август по стар стил, или на 10 септември по нов стил, додека денот на Св. Варвар е на 6 мај по стар стил, или на 19 мај по нов стил.

Африкански животни во христијанската иконографија

Покрај гореспоменатите светители во македонските цркви, исто така се прикажувале и разни животни карактеристични за овој континент. Тие се насликани на фреските, делкани во камената пластика или пак резбарени на дрвените иконостаси и двери (Сл. 4 и 5). Нивното присуство во христијанските храмови не е случајно туку се должи на нивното конкретно симболичко значење.

Слон

Во светот на симболите слонот ја претставува силата, проникливоста, долговечноста, скреката, издржливоста и царската власт. Овие значења се

atribut al regelui Demetrius I, care a condus regatul greco-bactrian între anii 200-180 î.Hr. Aflăm acest lucru din monedele pe care Demetrius poartă pe cap însemnele regale cu un cap de elefant. Pentru budiști, acest animal este un simbol al cunoașterii și stabilității spirituale. Din punct de vedere psihologic, elefantul este considerat ca un simbol al calmului, pasivității și reținerii, și chiar timidității. Pe stema actuală a Africii de Sud, elefanții simbolizează înțelepciunea, puterea, moderata și eternitatea.

În tradiția creștină, elefantul a devenit un simbol al victoriei lui Hristos asupra morții și răului, precum și un simbol al castității și nemuririi, motiv pentru care a fost adesea descris ca un stârpitor de șerpi. În Europa medievală exista o credință larg răspândită că el s-a abținut de la activitatea sexuală în timpul sarcinii lungi a femeii sale, ceea ce a transformat animalul într-un simbol al castității, afecțiunii și iubirii.

Cămilă

Având în vedere faptul că animalul numit cămilă a fost un mijloc important de transport în Africa de Nord, Asia Centrală și India, este de înțeles că a jucat un rol atât de important în cultura

најраспространети во Африка, Кина и Индија, при што во последнава тој се смета за едно од осумте свети животни. Слонот, пред сè, ги симболизирал особините што се неопходни за еден владетел, како што се достоинството, интелектот и побожноста. Но, покрај овие, тој е симбол и на миролубивоста, плодоносните дождови, богатиот род, менталните способности, духот на соработка и лојалноста, односно, сè што е добро и позитивно. Меѓу другото, ова животно било атрибут на кралот Деметриј I, кој владеел со Грчко-бактрииското кралство меѓу 200–180 год. пред н.е. Ова го дознаваме од монетите на кои тој на главата носи инсигнија со глава на слон. За будистите, ова животно е симбол на духовното знаење и стабилноста. Од аспект на психологијата, слонот се зема како симбол на смиреноста, пасивноста и повлеченоста, па дури и на срамежливоста. На денешниот државен грб на Јужна Африка слоновите ја симболизираат мудроста, силата, умереноста и вечноноста.

Во христијанската традиција, слонот станал симбол на победата на Христос над смртта и злото, како и симбол на чедноста и

spirituală a acestor regiuni. Din același motiv, în unele cazuri, denumirea alegorică „navă a deșertului” este folosită pentru aceasta. Acest animal se caracterizează printr-o serie de calități pozitive: reținere, curiozitate, răbdare, forță și perseverență de neegalat care, toate împreună, o fac capabilă să parcurgă distanțe mari fără apă și să poarte o sarcină grea fără a opune rezistență. În aceste calități creștinii au văzut o metaforă adecvată pentru virtuțile creștine supreme. Se crede că primele cămile au ajuns în Africa în jurul anului 500 î.Hr., mutându-se treptat din nordul Africii spre vest. Istoria cămilor din această regiune este indisolubil legată de comerț, adică de drumurile caravanelor.

Iisus Hristos a folosit cămila ca metaforă pentru cât de greu este pentru un om bogat să ajungă în paradis: „Este mai ușor pentru o cămilă să treacă prin urechile acului decât pentru un bogat să intre în împărația lui Dumnezeu” (Marcu 10:25). În miniaturile rusești din secolul al XVI-lea, acest animal a fost pictat însotit de un leu, reprezentând astfel bătrânețea fiindcă leul era un reprezentant al morții, dar bineînțeles cămila în continuare este identificată prin prisma parabolei omului bogat.

Црквата Света Софија во Охрид
Biserica Sfânta Sofia din Ohrid

бесмртноста, поради што често се сликал како гази змија. Во средновековна Европа се распространило убедување дека тој апстинира од сексуални активности за време на долгото период на бременост на неговата женка, што довело за претворање на ова животно во симбол на чедноста, приврзаноста и љубовта.

Камила

Имајќи предвид дека во Северна Африка, Централна Азија и Индија камилата имала голема важност како транспортно средство, разбираливо е зошто таа добила толку истакната улога и во духовната култура на овие региони. Од истата причина, во некои случаи за неа се користи и алегорискиот назив „пустински брод“. Ова животно го одликуваат бројни позитивни особини: воздржаност, здржана учтивост, стрпливост, сила и ненадминлива упорност што, сето заедно, ја прави способна да минува големи далечини без вода и да носи тежок товар без спротивставување. Во овие особини христијаните виделе соодветна метафора за врвните христијански доблести. Се верува дека првите камили стигнале во Африка некаде околу 500-тата година пред н.е., движејќи се постепено низ Северна Африка кон запад. Историјата на камилата во овој регион е неразделно поврзана со трговските т.е. карванските патишта.

Исус Христос ја искористил камилата како метафора за тоа колку е тешко богатиот да стигне во рајот: „Полесно ѝ е на камила да мине низ иглени уши, отколку на богат – да влезе во царството Божјо“ (Евангелие според Марка 10:25). Во руските минијатури од XVI ова животно се сликало во придружба на лав, при што ја претставувало староста додека лавот бил застапник на смртта, но секако и понатаму камилата се идентификувала со приказната за богатиот.

Мајмун

Мајмунот е животно со противречна симболика кое било многу почитувано во древниот Египет и останатите делови на Африка, како и во Индија и Кина. Но, христијанската религија се однесува кон него со голема резерва. Таа го идентификува со пороците, страстите, идолопоклонството и џаволските ереси. Способноста на мајмунот да го имитира човечкото однесување се користи како повод за подбивање со глупоста, љубопитноста и вообразеноста. Грешните намери, похотливоста и алчноста се особини на мајмунот што се форсирани во христијанската уметност. Во западните ликовни дела ова животно се претставувало со јаболко меѓу

Maimuță

Maimuță este un animal având un simbolism contradictoriu, și care era foarte venerat în Egiptul antic și în alte părți ale Africii, precum și în India și China. Religia creștină o tratează cu mari rezerve. Ea o identifică ca dând dovdă de vicii, pasiuni, idolatrie și erezii diabolice. Capacitatea maimuței de a imita comportamentul uman este folosită ca o scuză pentru a ridicula prostia, curiozitatea și vanitatea. Intentiile greșite, pofta și lăcomia sunt trăsăturile maimuței care se impun în arta creștină. În arta occidentală, acest animal era reprezentat cu un măr între dinți, ca simbol al păcatului lui Adam și Eva. Dar în iconografia egipteană, reprezentarea sa, dimpotrivă, simboliza înțelepciunea. În China, acest animal întruchipa grija maternă, în timp ce în Japonia, mici reprezentări ale maimuțelor sunt folosite ca amulete pentru a proteja copiii. Faimoasa figură „kochin“, compusă din trei maimuțe care nu văd, nu aud și nu spun rău – simbolizează prudență înțeleaptă. În templul primului shogun Togukawa din Niko se află sculptura acestora realizată în lemn. Exemplile de mai sus arată marele contrast al semnificațiilor simbolice și religioase ale acestui animal în est și în vest.

Animale africane în bisericile macedonene

Pasajele scurte despre cele trei animale, probabil, africane, ar trebui să ne introducă într-un subiect neobișnuit - prezența acestor animale în operele de artă ale sculptorilor în lemn macedoneni din Evul Mediu târziu și din nouul secol. Acestea sunt mai multe lucrări aparținând școlii de sculptură în lemn Prilep-Slepce păstrate în centrul Macedoniei și anume: ușile bisericii, ușile regale, crucile iconostasului și alte elemente care alcătuiesc mobilierul bisericilor din mănăstirile Slepce, Zărze, Bogorodica Precista Kicevska, precum și biserică Sfântul Nicolae din Prilep. De o importanță deosebită sunt aici cele două uși bisericesti cu două aripi, dintre care una este de la biserică Sfântul Jovan Pretecia în mănăstirea Slepce (Demir Hisar), iar cealalaltă - de la mănăstirea Adormirii Maicii Domnului - Treskavet (Prilep). Le menționăm aici, deoarece două dintre animalele de origine africană menționate mai sus sunt sculptate pe ele, în ciuda faptului că la momentul realizării acestor lucrări (secolele XV-XVII) nu erau întâlnite în această parte a Balcanilor. Fascinația pentru aceste animale se crede că a venit din India, prin intermediul scrierilor lui Knigman („Țara animalelor ciudate“), Augustin, Isidor din Sevilla, Romanul lui Alexandru cel Mare, opera lui Kozma Indikoplov și poveștile persane.

забите, и тоа како симбол на гревот на Адам и Ева. Но, во египетската иконографија неговата претстава, токму обратно, ја симболизирала мудроста. Во Кина ова животно ја олицетворувало мајчинската грижа, додека во Јапонија, мали претстави на мајмунчиња се користат како амајлии за заштита на децата. Познатата фигура „кочин“, составена од три мајмунчиња кои не гледаат, не слушаат и не кажуваат зло – ја симболизираат мудрата претпазливост. Во храмот на првиот шогун Тогукава во Нико стои нивна скулптура копаничена во дрво. Од наведените примери се гледа големиот контраст на симболичките и религиски значења на ова животно на Истокот и на Западот.

Африканските животни во македонските цркви

Кратките пасуси за трите, веројатно, африкански животни треба да нè воведат во една необична тема – присуството на овие животни во уметничките творби на македонските копаничари од доцниот среден и од новиот век. Се работи за неколку дела од прилепско-слепченската копаничарска школа зачувани во централна Македонија, и тоа: црковни врати, царски двери, иконостасни крстови и други елементи кои го сочинуваат мобилијарот на црквите во манастирите Слепче, Зрзе, Богородица Пречиста Кичевска, како и во црквата Св. Никола во Прилеп. Особено значење тука имаат двете двокрилни црковни врати, од кои едната е од храмот Св. Јован Претеча во манастирот Слепче (Демир Хисар), а другата – од манастирот Успение на Пресвета Богородица – Трескавец (Прилеп). Тука ги споменуваме затоа што на нив се изрезбарили две од гореспоменатите животни со африканско потекло, и покрај тоа што во времето на создавањето на овие дела (XV–XVII век) тие не биле одомаќени во овој дел на Балканот. Се смета дека фасцинацијата кон овие животни доаѓа од Индија, преку списите на Кнезијан Книѓанин („Земјата на чудните битија“), Августин, Исидор од Севилја, „Романот за Александар Велики“, делото на Козма Индикоплов и персиските сказни.

Мајмунот се среќава често и на капителите во црквите. Такви примери има и во Св. Јоаким Осоговски, каде што помеѓу лаковите на големата апсида се поставени глави на мајмуни. Присутни се и на северните капители на црквата во манастирот Дечани кои ги прикажуваат злите духови како симболи на слабостите на луѓето, и тоа најчесто идололатријата. Мајмуни се насликани и на капителите од југоисточниот и североисточниот

Maimuța se regăsește adesea și pe capitelurile bisericilor. Există astfel de exemple în Sfântul Joakim Osogovski, unde capetele maimuțelor sunt așezate între arcadele marii abside. Ele sunt prezente și pe capitelurile nordice ale bisericii din mănăstirea Deciani, care descriu spiritele rele ca simboluri ale slăbiciunii umane, cel mai adesea idolatrie. Maimuțele sunt, de asemenea, pictate pe capitalele stâlpilor sud-est și nord-est ai bisericii din Mănăstirea Sfântu Marcu. Un total de 14 îngeri zburători și doi demoni cu aspect de maimuțe descrise într-o postură îngenunchiată sunt prezente pe cei patru stâlpi ai cupolei. Demonul de pe stâlpul de sud-est are blană lungă de culoare galbenă, picioare întinse, brațe ridicate, coadă lungă și față înfricosătoare. Maimuța, pe de altă parte, de pe stâlpul de nord-est are un lanț în jurul gâtului său care se extinde până la îngerul prezent în partea de nord a aceluiasi capitel.

ACEȘTI DEMONI - maimuță nu erau vizibili pentru credincioșii obișnuiți, deoarece erau pictați pe partea de est a capitelelor, care este de fapt o parte a altarului la care au acces doar preoții și ieromonahii. Este evident că aceste figuri au jucat un rol în îndeplinirea riturilor bisericești în această parte, cea mai sacră a templului. De fapt, aici îngeri din capiteluri participă la săvârșirea Sfintei Liturghii, în timp ce demonii-maimuțe luptă împotriva lor pentru a descuraja oamenii să participe la Sfânta Euharistie. Procedând astfel, îngeri poartă povara de pe cupola bisericii, cupola, pandantinele, bolta și tot acoperișul sunt susținute / ridicate pentru jertfa euharistică împreună cu rugăciunea credincioșilor. Adică, prin acoperișul bisericii, unesc cerul și pământul aşa cum este cerut din textele care explică liturghia, în timp ce în întuneric lasă maimuțele înlănțuite - personificarea demonului. Există o formă stilizată de maimuță pe ușă în Treskavet.

Ușa de la Slepce este decorată cu bogate ornamente geometrice în care sunt inserate pătrate umplute cu reprezentări ai ultimilor psalmi ai lui David și imnurile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Sub figurile sfintilor, în al zecelea rând este sculptat un elefant, prezentat destul de stângaci, și un unicorn. Pe ușa de la Treskavet, care este, fără îndoială, opera aceluiasi atelier de sculptură și poate a aceluiasi maestr, în câmpurile superioare sunt reprezentate Maica Domnului, Sfântul Ioan Înaintemergătorul și alți sfinti, în timp ce în al treisprezecelea rând există o cămilă, sculptată destul de realist și un elefant prezentat destul de stilizat.

Pe lângă ușile bisericii indicate, cămila apare și în reprezentările pictate din cadrul unor fresce, precum în scena „Procesiunea celor Trei Magi“ (mai ales în pictura occidentală). Se știe că

столб на црквата во Марковиот манастир. На четирите поткуполни столбови се присутни вкупно 14 летечки ангели и два демони со изглед на мајмуни прикажани во клечечка поза. Оној на југоисточниот столб е со долго жолто крзно, раширени нозе, кренати раце, долга опашка и страшно лице. Мајмунот, пак, од североисточниот столб има синцир околу вратот кој се протега до ангелот прикажан на северната страна од истиот капител.

Овие демони-мајмуни не биле видливи за обичните верници, бидејќи се насликаны на источната страна од капителите, која всушност е дел од олтарот во кој пристап имаат само свештениците и јеромонасите. Очевидно е дека овие фигури имале одредена улога при изведувањето на црковните обреди во овој најсвет дел на храмот. Всушност, овде ангелите од капителите учествуваат во вршењето на светата литургија, додека демоните- мајмуни се борат против нив за да ги одвратат луѓето од учеството во светата евхаристија. При тоа, ангелите го носат товарот од црковната купола, кубето, пандантифите, сводот и целиот покрив го воздигнуваат за евхаристиската жртва заедно со молитвата од верниците. Односно, низ покривот на црквата ги спојуваат небото и Земјата како што налагаат текстовите кои ја

објаснуваат литургијата, додека во мрак ги оставаат врзаните мајмуни – персонификација за демонот. Стилизирана форма на мајмун има и на вратата во Трескавец.

Вратата од Слепче е украсена со богата геометриска орнаментика во која се вметнати четириаголни полиња исполнети со претстави од последните псалми на Давид и од химните на Пресвета Богородица. Под ликовите на светителите, во десеттиот ред е изрезбарен слон, претставен прилично невешто, и еден еднорог. На вратата од Трескавец, која е несомнено дело на истата резбарска работилница, а можеби и на истиот мајстор, во горните полиња се претставени Богородица, Св. Јован Претеча и други светци, додека во тринаесеттиот ред се наоѓа камила, копаницена прилично реалистично, и слон претставен доста стилизирано.

Освен на посочените црковни врати, камилата се јавува и на претстави во фреско-живопис, како на пример во сцената „Поворка на тројцата Маги“ (многу почесто во западното сликарство). Се знае дека камилата се користела како „превозно средство“ во Ерусалим, можеби не случајно ова животно се асимилирало во христијанската религија заради

сите оние карактеристики кои погоре ги наведовме, а воедно тие се дел и од христијанското проповедање за издржливоста и вербата на верникот. Камилата може да ја сртнеме и на фрески во сцена од житието на Герасим Јордански. Од неговото житие дознаваме дека тој бил монах пустиножител кој отишол во пустината Тебаида – Египет за своите духовни подвизи. Кога се живописува неговото житие, во две претстави се сликаат и камили. Неговата претстава доста доцна се воведува во светите пустиножители и монаси и многу ретко се слика во византиските цркви. Како поединечна фигура – старец со брада (налик на Свети Ефтимиј) во Македонија е насликан во Старо Нагоричино, насликан е и во Свети Андреаш, во католиконот во Хиландар,

Ретките ликовни претстави на светци по потекло од Африка, насликани во црквите во Македонија, се најексплицитниот пример на прифаќањето во религијата, уметноста и културата од овие простори на она што се сметало за далечно и егзотично. Во духот на православната христијанска религија, симболите на животните кои потекнуваат од африканскиот континент се меѓу најнеобичните и највпечатливите. Не се присутни самите по себе, туку како симболи што ги евоцираат моралните вредности кои ја сочинуваат базата на христијанската вера и нејзиниот вредносен систем.

Магдалена Аварамовска
и
Тамјана Трајковиќ

“СИТЕ НИЕ, СМЕ РОМАНИЈА!” ТРИ НАСТАПИ ОДРЖАНИ ОД СТАНА НА АНСАМБЛОТ СОНЦЕ НА СЦЕНАТА НА ЛЕТНИОТ ТЕАТАР, ОДРЖАНИ ВО ПАРКОТ НИКОЛАЕ РОМАНЕСКУ ОД КРАЈОВА

Музиката, традиционалните ора, народните носии на старите македонци се исто

cămila a fost folosită ca „ mijloc de transport” în Ierusalim, poate că nu este o coincidență faptul că acest animal a fost asimilat în religia creștină din cauza tuturor caracteristicilor enumerate mai sus și fac, de asemenea, parte din predicile creștine despre rezistență și credința creștinului. Cămila poate fi găsită și pe fresce dintr-o scenă din biografia lui Gherasim Jordanski. Din biografia sa aflăm că el a fost un călugăr pustnic în deșert și s-a dus în deșertul Tebei - Egipt, pentru a-și îmbogăți trăirile sale spirituale. Când biografia lui a fost pictată, cămilele sunt, de asemenea, prezente în două locuri. Prezentarea sa ca sfânt pustnic și călugăr apare destul de târziu și destul de rar în bisericile bizantine. Ca figură individuală el apare sub forma unui bătrân cu barbă (precum Sfântul Eftimie) iar în Macedonia este pictat în Biserica Staro Nagoricino, este pictat și în Biserica Catolică Sfântul Andreas, din Hilandar, dar scenele în care este prezentat alături de cămile le putem vedea în Biserica Sfântul Nicolae Orfanos din Salonic.

Reprezentările artistice ale sfintilor de origine africană sunt rare în bisericile din Macedonia, și acest lucru reprezintă cel mai explicit exemplu de acceptare în religie, artă și cultură a acestei zone, care a fost considerată îndepărtată și exotică. În conformitate cu spiritul religiei creștine ortodoxe, simbolurile animalelor de pe continentul african sunt printre cele mai neobișnuite și izbitoare. Ele nu sunt prezente în sine, ci ca simboluri care evocă valorile morale care stau la baza credinței creștine și a sistemului de valori al acesteia.

Magdalena Avaramovska
și
Tamjana Trajkova

”NOI, TOȚI, SUNTEM ROMÂNIA!” - TREI SPECTACOLE ALE ANSAMBLULUI SONȚE PE SCENA TEATRULUI DE VARĂ, DIN PARCUL NICOLAE ROMANESCU DIN CRAIOVA

Muzica, dansurile tradiționale, costumele populare ale vechii Macedonii sunt la fel de frumoase și mândre ca și numele său. Ritmurile

така убави и горди како и нејзиното име. Македонските ритмови пренесуваат еден древен воздух, емоција, чувство, енергија и добро расположение. Сите три настани организирани од ДМР во јули и август ја импресионираа публиката. Во идиличен амбиент, во паркот Николе Романеску од Крајова, Ансамблот „Сонце“ се здоби со огромен аплауз. Исто така и гласовите на трите млади изведувачи совршено ја комплетираа сликата за нашата прекрасна Македонија, за една Македонија која што ја пренесува песната и танцот оставени од нејзините предци.

„Сите ние сме Романија!“ е представата што го претстави ДМР пред посетителите на паркот во Крајова. Една специјална уметничка програма со традиционални македонски ора од регионот Галичник. Еден час автентична

macedonene transmit un aer ancestral,emoție,trăire,energie,voie bună.Cele trei spectacole organizate de AMR în luna iulie și august au impresionat publicul spectator. Într-un cadru idilic,în Parcul Nicolae Romanescu din Craiova, Ansamblul Sonțe a primit ropote de aplauze.Și vocile celor trei tinere interprete au completat perfect tabloul unei Macedonii frumoase,a unei Macedonii ce transmite mai departe cântul și dansul lăsate de străbuni.

“Noi, toți, suntem România!” este spectacolul prezentat de AMR vizitatorilor parcului craiovean. Un program artistic deosebit cu dansuri tradiționale macedonene din regiunea Galicnick. O oră de muzică autentică, o explozie de viață, prospetime, un spectacol ce a adus zâmbete pe chipul dansatorilor profesioniști, dar și pe fețele spectatorilor.

музика, експлозија на живот, свежина, еден спектакл што донесе насмевки на лицата на професионалните танчери, но и на лицата на гледачите.

Музика, танц, автентична носија, традиции, мешавина од убавина, од култура и оригиналност.

„Тоа е корелација помеѓу македонскиот танц/оро и олтенскиот, романски танц, општо. Помеѓу двете има многу сличности. Ние, олтенците, играме од половината надолу, исто како и македонците. Тие имаат многу добра музичка структура, составена од сложени мерки. Друга карактеристика на македонското ора ја даваат свиоците на колената, малиот чекор, брзината, ненадејните промени во правецот што личат на оние од областа на Олтенија. Се едни специфични ора од балканската област. Карактерот на македонското оро е многу тешко да се асимилира. На сложени ора е уште потешко. За сите оние кои го асимилираат кореографскиот материјал, може да имаат проблеми со ритмичката структура на играта. Во емисијата „Сите ние сме Романија!“, одбравме да им претставиме на јавноста едночасовно шоу, составено од седум ора и осум македонски песни“,

Изјави Јонел Гароафа, кореограф

Ансамблот „Сонце“ воодушеви и овој пат исто така со својата уметничка програма што ја презентираше пред сите присутни, но и изненади и со своите традиционалните македонски носии што ги носеа членовите на ансамблот.

“Беше еден посебен мултикултурен настан. Културната разновидност е сила на напредокот, под неа се подразбира толеранција, почит, прифаќање и богатство за богатството оставено од од страна на нашите предци. Им благодариме на сите оние што одбраа да поминат еден час со нас! Културниот

Muzică, dans, port autentic, tradiții, un mix de frumusețe, de cultură, de originalitate.

“Este o corelație între dansul macedonean și cel oltenesc, românesc, în general. Între cele două există foarte multe asemănări. Noi, oltenii, jucăm de la brâu în jos, la fel joacă și macedonenii. Ei au o structură muzicală foarte bună, formată din măsuri compuse. O altă caracteristică a jocului macedonean este dată de genuflexiunile, pasul mărunt, în viteză, schimbările bruște de direcție care se aseamănă cu cele din zona Olteniei. Sunt dansuri specifice zonei balcanice. Caracterul jocului macedonean este foarte greu de asimilat. Pe măsurile compuse este mai dificil. Pentru cei care asimilează materialul coregrafic pot să fie probleme de structură ritmică a jocului. În spectacolul “Noi, toți, suntem România!”, am ales să prezentăm publicului un spectacol de o oră, format din șapte jocuri și opt melodii macedonene”,

Ionel Garoafă, coregraf.

Ansamblul Sonțe a impresionat și de această dată prin programul artistic prezentat, dar și datorită costumelor tradiționale macedonene purtate.

“A fost un eveniment multicultural deosebit. Diversitatea culturală este forța progresului, presupune toleranță, respect, acceptare și bogăție pentru tezaurul lăsat de străbuni. Mulțumim tuturor celor care au ales să petreacă o oră alături de noi! Actul cultural este o limbă comună pentru toți, iar muzica unește și transmite emoții. “Noi, toți, suntem România!””, au menționat reprezentanții AMR.

Ana Gabriela Dănescu

чин е заеднички јазик за сите, а музиката обединува и пренесува емоции. „Сите ние сме Романија!“, изјавија претставниците на ДМР.

Ана Габриела Данеску

ПОСЕТА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

Во организација на Пратеникот кој ги застапува правата на националните малцинства во Романија г-дин Јонуц Станку, како претставник од Агенцијата за иселеништво, го посетив Парламентот на Република Романија, каде остварив работна средба со претставници на „Комисијата за човекови права и грижа за националните малцинства“.

VIZITĂ LA COMISIA PENTRU DREPTURILE OMULUI

În cadrul vizitei organizată și condusă de către deputatul care reprezintă comunitatea macedoneană din România în cadrul Camerei Deputaților, domnul Ionel Stancu, eu, în calitate de reprezentant al Agenției pentru Emigrare, am vizitat Parlamentul Republicii România, unde am avut o întâlnire de lucru cu reprezentanți ai

На средбата ги запознав присутните за карактерот на македонската емиграција, здружувањето на иселениците во организирани форми преку кои ја негуваат македонската култура, традиција, вера и обичаи, како и проблемот со кој се среќава нашата држава со интензивниот одлив на млади стручни кадри и работна сила. Воедно информираав и за поддршката која ја дава Агенцијата за иселеништво со цел одржување на врските и помагање на иселениците во одделни сегменти согласно Законската надлежност.

Пратениците на средбата преку разговор информираа дека Република Романија се

Comisiei pentru Drepturile Omului, Culte și Problemele Minorităților Naționale".

La întâlnire am prezentat participanților caracterul emigrației macedonene, asocierea emigrantilor în forme organizate prin care aceștia transmit mai departe cultura, tradiția, credința și obiceiurile macedonene, precum și problematica cu care se confruntă țara noastră odată cu fluxul negativ și masiv de tineri profesioniști și forță de muncă. În același timp pe membrii Comisiei i-am informat despre sprijinul oferit de Agenția pentru Emigrare în vederea menținerii relațiilor cu emigranții macedoneni și a ajutorului acordat acestora, în conformitate cu jurisdicția în vigoare.

COMISIA PENTRU DREPTURILE OMULUI, CULTE ȘI PROBLEMELE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

соочува со огромна дијаспора и одлив на население по визната либерализација и влезот на Романија во Европската Унија. Затоа државите треба сериозно да се посветат на овој проблем преку промени во системот бидејќи се заканува опасност од негативни демографски промени кои ќе се рефлектираат на економијата и развојот на државите. Сметат дека поддршката на иселениците преку иселеничките организации е клучна и значајна. Исто така од голема важност е олеснувањето на процедурата при стекнување на македонско државјанство за вторите и третите генерации иселеници, кои се декларираат како Македонци по род, пракса која Романија согласно Законот за државјанство ја применува. Околу институционалната грижа за Романците во светот, Република Романија има Министрство за дијаспора, а иселеништвото во Парламентот е застапено со Пратеник кој е од Романија и советници кои се припадници на дијаспората.

Околу решавањето на проблемите со иселувањето, присутните едногласно се согласија дека секоја држава која сака да го спречи одливот на граѓаните или да ги привлече веќе иселените, треба да се насочи кон изедначување на условите и стандардите на живот со земјите кои се атрактивни дестинации за иселување.

Голема благодарност до сите кои ја овозможија средбата за размена на искуства и мислења.

Билјана Костова

КАМП ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И КУЛТУРА

Започна „Кампот за учење на македонски јазик и култура“ во организација на „Друштвото на Македонците во Романија“, кој ќе трае од 29 август до 5 септември 2021 година во Мамаја, Република Романија. Проектот за негување на македонската култура и традиција ќе трае 3 седмици, од 29 август до 19 септември 2021 година, поделен во три сесии и тоа:

1. Камп за јазик и култура,
2. Креативен камп за талентирани припадници на македонската заедница,
3. Камп за македонската историја и традиции.

На кампот учество зедоа околу 70 членови, деца и возрасни со македонско

În cadrul vizitei, deputații membrii ai Comisiei m-au informat că și România se confruntă cu problematica unei diaspoare mari și a unui flux mare de populație care emigrează, odată cu liberalizarea vizelor și intrarea României în Uniunea Europeană. Prin urmare, țările ar trebui să abordeze serios această problemă prin schimbări în sistem, deoarece există pericolul unor schimbări demografice negative care se vor reflecta asupra economiei și dezvoltării respectivelor țări. Deputații din Macedonia cred că sprijinul expatriaților prin intermediul organizațiilor de expatriații este crucial și important. De asemenea, de o mare importanță este facilitarea procedurii de dobândire a cetățeniei macedonene pentru a doua și a treia generație de expatriații, care se declară macedoneni, practică care și în România se aplică în conformitate cu Legea cetățeniei. România are un minister dedicat disporei și respectiv relaționării la nivel instituțional cu românii de pretutindeni, iar emigrata românească este reprezentată în Parlamentul României de un deputat și de consilieri care aparțin diasporei.

În ceea ce privește soluționarea problemelor legate de emigratie, participanții la întâlnire au fost de acord în unanimitate că orice țară care dorește să prevină plecarea cetățenilor săi trebuie sau să-i atragă pe cei deja emigrați, sau ar trebui să vizeze egalizarea condițiilor și standardelor de viață cu cele existente în țările care constituie destinații atractive pentru emigrare.

Multe mulțumiri tuturor celor care au făcut posibilă întâlnirea, pentru schimbul de experiență și schimbul de opinii realizate cu această ocazie.

Biljana Kostova

TABĂRA DE LIMBĂ ȘI CULTURĂ MACEDONEANĂ

A început „Tabăra pentru învățarea limbii și culturii macedonene“ organizată de către „Asociația Macedonenilor din România“, care s-a desfășurat în perioada 29 august - 5 septembrie 2021 la Mamaia, România. Proiectul pentru cultivarea culturii și tradițiilor macedonene va dura 3 săptămâni, în perioada 29 august - 19 septembrie 2021, împărțit în trei sesiuni:

1. Tabără de limbă și cultură,
2. Tabără creativă pentru membri talentați ai comunității macedonene,
3. Tabără pentru istoria și tradițiile macedonene.

Aproximativ 70 de membri, copii și adulți de origine macedoneană, care doresc să învețe limba

потекло, кои имаат желба да го учат македонскиот јазик. Овој Камп е од традиционален карактер и претходните години се одржуваше во Скопје, Маврово и Струга. Наставата ја водат две наставнички: професор по македонски јазик Милка Тримчевска која подржана од Агенцијата за иселеништво по трет пат учествува во проекти на Друштвото на Македонци во Романија и Елена Привулеску, професор по македонски јазик и книжевност со македонско потекло, член на друштвото.

Од име на директорот на Агенцијата за иселеништво Слободан Близнаковски и вработените, раководителот на Сектор за унапредување и одржување на врските со иселениците, Билјана Костова, срдечно се заблагодари за поканата за учество на Кампот, за досегашната соработка на Друштвото на Македонци во Романија со Агенцијата за иселеништво и за заложбата што ја дават

macedoneană, au luat parte la prima tabără. Această tabără are un caracter tradițional și în anii anteriori a avut loc la Skopje, Mavrovo și Struga. Cursurile sunt conduse de doi profesori: profesoara de limbă macedoneană Milka Trimcevska care, susținută de Agenția pentru Emigratie, participă pentru a treia oară la proiecte ale Asociației Macedonenilor din România și Elena Pîrvulescu, profesor de limbă macedoneană și literatură de origine macedoneană, membru al asociației.

În numele directorului Agenției pentru Emigratie, Slobodan Bliznakovski, și al personalului agenției, șeful departamentului pentru promovarea și relaționarea cu emigratia, Biljana Kostova, a mulțumit cordial pentru invitația de a participa la tabără, pentru cooperarea actuală existentă între Asociația Macedonenilor în România și Agenția pentru Emigratie și pentru angajamentul asumat de membrii AMR, de dl. Ionel Stancu, deputat în Parlamentul României din

членовите: г-дин Јонуц Станку, Пратеник во Парламентот на Република Романија за правата на малцинствата, г-ѓа Лаура Рогобете, претседател на друштвото, г-ѓа Маријана Венера Попеску, претходна пратеничка и движечката сила на Заедницата и сите останати.

Јас секогаш цитирав Романската Влада за пример, бидејќи во светот на глобализација и асимилација, преку поддршката на вакви проекти ги потврдува своите демократски вредности.

Билјана Костова

АКТИВНОСТИТЕ НА ДРУШТВОТО НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД РОМАНИЈА

Во периодот помеѓу 29 август и 19 септември, Друштвото на Македонците во Романија организираше три настани посветени на изучување на јазикот, културата и традициите на македонската заедница во Романија.

Првиот од нив се одржа помеѓу 29 август и 5 септември во Констанца и го носеше насловот „Камп за македонски јазик и култура“. Целта на овој настан беше збогатување и изучување на македонскиот литературен јазик преку еден интерактивен наставен систем.

partea comunității macedonene din această țară, de dna. Laura Rogobete, președintele Asociației, de dna Mariana Venera Popescu, fost membru al Parlamentului României și forța motrice a comunității și a tuturor celorlați.

Eu am citat guvernul român ca exemplu, deoarece își reafirmă valorile democratice într-o lume a globalizării și asimilării, prin sprijinirea unor astfel de proiecte.

Biljana Kostova

ACTIVITĂȚI ALE ASOCIAȚIEI MACEDONENILOR DIN ROMÂNIA

Asociația Macedonenilor din România a organizat în perioada 29 august - 19 septembrie trei acțiuni menite să mențină limba, cultura și tradițiile comunității macedonene din România.

Prima dintre ele s-a desfășurat între 29 august - 5 septembrie în județul Constanța și s-a intitulat "Tabăra de limbă și cultură macedoneană". Aceasta a avut ca scop îmbogățirea limbii macedonene de către etnicii macedoneni din România printr-un sistem interactiv de predare, precum și însușirea limbii literare macedonene. Cursurile de limbă au fost susținute de către

ASOCIAȚIA MACEDONENILOR DIN ROMÂNIA

ДРУШТВОТО НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД РОМАНИЈА

TABARA DE LIMBĂ SI CULTURĂ MACEDONEANĂ

Камп за македонски
јазик и култура

Курсевите за изучување на јазикот беа предавани од страна на професорката Милка Тримчевска, која предава македонски јазик во македонските заедници во странство. Етничките македонци беа пријатно изненадени и се изразуваа уметнички, возбудени преку песни и рецитали на својот мајчин јазик. Тие имаа можност да комуницираат со наставници од Македонија и да бидат во тек со новите аспекти на македонската култура. Учесниците на кампот за македонски јазик и култура го посетија националниот музеј на романската морнарица, најважната институција од ваков вид во Романија.

Музејот се наоѓа во една импозантна зграда која има историја исто толку интересна како и изложените експонати. Зградата била изградена во 1909 година и во неа се наоѓала морнарската гимназија, првата високообразовна институција од Доброцеа.

Учесниците им се восхитуваа на колекциите од музејот кои изгледаат прекрасно. На овој камп учествуваше како гостинка и г-ѓата Билјана Костова, раководител во секторот за управување и развој на односите со иселениците, информирање и културен развој во рамките на Агенцијата за иселеништво. На крајот од активностите, двете гостинки од Македонија, г-ѓата Милка Тримчевска и г-ѓата Билјана Костова, го посетија романскиот парламент. Заедно со нив беше и господинот пратеник Јонел Станку, но и претставниците на ДМР: Маријана Венера Попеску - прв потпретседател Д.М.Р., Марјан Михајлов - потпретседател Д.М.Р., Еуцен Гергел - секретар Д.М.Р..

По повод посетата, беше воспоставен состанок со комисијата што ги претставува правата на малцинства од Романија, во романскиот парламент - комисијата за човекови права, култи и национални малцински прашања.

Вториот настан се одржа помеѓу 5 и 12 септември. Тој беше посветен на припадниците на македонската заедница кои се надарени со уметнички вештини: насловот на настанот беше „Камп на креација за талентираните припадници на македонската заедница“.

Овие членови кои поседуваат специјални способности учествуваа на разни креативни работилници: сликарство, литературно творештво, рачни работилници, гастрономија, но и на курсевите по македонски јазик одржани од страна на г-ѓата Елена Првулеску.

На овој настан, учесниците, етничките македонци, стапија во контакт со историјата на македонскиот јазик, научија правилно да пишуваат, да читаат и да се изразуваат на

doamna profesor Milka Trimcevska, care predă comunităților din străinătate. Etnicii macedoneni au fost entuziasmați să se exprime artistic în limba maternă prin cântece și recitări. Ei au avut ocazia să interacționeze cu profesori din Macedonia și să fie la curent cu aspecte noi din cultura macedoneană. Participanții la Tabăra de limbă și cultură macedoneană au vizitat Muzeul Național al Marinei Române, cea mai importantă instituție de acest gen din România.

Muzeul este găzduit de o clădire impunătoare care are o istorie la fel de interesantă ca exponatele pe care le adăpostește. Edificiul a fost ridicat în anul 1909 și a găzduit Școala Superioară de Marină, prima instituție de învățământ superior din Dobrogea.

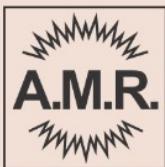
Participanții au admirat colecțiile muzeului care sunt spectaculoase. În cadrul acestei tabere a participat în calitate de invitat doamna Biljana Kostova, manager departament pentru întreținerea și dezvoltarea relațiilor cu emigrăția, informarea dezvoltarea culturală în cadrul Agenției pentru Emigrări. La sfârșitul activității cele două invitate din Macedonia, Milka Trimcevska și Biljana Kostova, au vizitat Parlamentul României. Alături le-a fost deputatul Ionel Stancu, dar și reprezentanții AMR: Mariana Venera Popescu – Prim-Vicepreședinte A.M.R., Marjan Mihajlov - Vicepreședinte A.M.R., Eugen Gherghel - Secretar A.M.R..

Cu prilejul vizitei, a fost stabilită o întâlnire cu comisia care reprezintă drepturile minorităților din România, în Parlamentul României - Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale.

O altă tabără s-a desfășurat în perioada 5-12 septembrie. Aceasta a fost dedicată membrilor comunității macedonene înzestrăți cu aptitudini artistice: "Tabăra de creație pentru membrii talentați ai comunității macedonene".

Acești membri cu abilități deosebite au participat la diverse ateliere de creație: de pictură, creație literară, lucru manual, gastronomie, inclusiv cursuri de limba macedoneană susținute de către

ASOCIAȚIA MACEDONENILOR DIN ROMÂNIA
ДРУШТВОТО НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД РОМАНИЈА

Tabara
de creație
pentru membrii
talentați ai
comunității
macedonene

Камп
за творештво
за талентираните
членови на
македонската
заедница

5 - 12 septembrie

5 - 12 септември

македонскиот литературен јазик.

Членовите на заедницата исто така учествуваа на курсевите по сликарство и на македонските традиции, кои беа презентирани од стана на г -ѓата Штефанија Мирела Думитреску.

Елена Првулеску е етничка македонка, членка на ДМР, и предава курсеви по македонски јазик.

Мирела Штефанија Думитреску, е исто така етничка македонка, таа е уметник, сликар и член на ДМР, слика украсно сликарство и реставрира византиски слики. Таа предава часови по сликарство на децата кои се дел од ДМР.

На 8 септември, денот на прогласување независност на Македонија, празникот на Република Северна Македонија беше одбележан за време на „Кампот за креација за талентираните припадници на македонската заедница“.

На овој специјален настан присуствуваше и г -динот Бобан Јосифовски, извршен директор на Детскиот музички фестивал „Златно Славејче“ од Македонија, кој исто така беше специјално поканет на овој настан.

Друштвото на Македонците во Романија (Д.М.Р.) ги брани и застапува правата на припадниците на македонското малцинство во

doamna profesoară Elena Pîrvulescu.

În cadrul acesteia, participanții, etnici macedoneni au luat contact cu istoria limbii macedonene și au învățat să scrie, să citească și să se exprime corect în limba macedoneană literară .

Membrii comunității au participat , de asemenea, la cursurile de pictură și tradiții macedonene predate de doamna Ștefania Mirela Dumitrescu.

Elena Pîrvulescu este etnic macedonean, membru AMR, predă cursuri de limbă macedoneană.

Mirela Ștefania Dumitrescu, etnic macedonean, este pictor și membru AMR, realizează pictură decorativă și a realizat restaurare de pictură bizantină. Predă cursuri de pictură copiilor din cadrul AMR.

Pe 8 septembrie, data proclamării independenței Macedoniei, a fost sărbătorită ziua Republicii Macedonia de Nord în cadrul “Taberei de creație pentru membrii talentați ai comunității macedonene”.

La acest eveniment deosebit a participat domnul Boban Josifovski, directorul executiv al Festivalului pentru Copii "Privighetoarea de aur" din Macedonia, invitat în cadrul Taberei.

Asociația Macedonenilor din România (A.M.R.) apără drepturile membrilor minorității

Романија, го продлабочува нивното знаење за културата, јазикот, историјата, традициите и обичаите на македонците; и ги зајакнуваме романско-македонските односи за соработка.

Помеѓу Романија и Македонија се воспоставени близки односи за соработка на социјално, но и на културно и образовно поле, етничките македонци се среќни за домашната но и меѓународната поддршка. Друштвото на Македонците во Романија имаат преставник и во романскиот парламент, пртеникот Јонел Станку, заменик— Вицепрезидент на парламентарната група на национални малцинства и претседател на парламентарната група за пријателство со Република Северна Македонија.

Третиот настан на Друштвото на Македонците се одвива помеѓу 13-19 септември под името „Камп на македонските традиции и историја“. На овој настан, етничките македонци ќе научат повеќе за античката и современа македонска историја и ќе одржат работилници посветени на македонските традиции, покажувајќи дека истите тие опстануваат и се негуваат во македонската заедница.

Повеќе од 70 деца, млади и возрасни, членови на ДМР, од филијалите низ целата земја, ќе учествуваат на третиот камп организиран ова лето. Во текот на еден ден, курсевите се поделени во две серии, наутро се одржуваат курсеви по македонски јазик што ги одржува г-ѓата Елена Првулеску, а попладне часови по сликарство и македонски традиции предавани од г-ѓата Штефанија Мирела

macedonene din România, аprofundează cunoașterea culturii, limbii, istoriei, tradițiilor și obiceiurilor macedonenilor; întărește raporturile de colaborare româno-macedonene.

Între România și Macedonia s-au creat relații strânse de colaborare în domeniul social, dar și cultural și educațional, etnicii macedoneni se bucură de susținere internă și internațională. Asociația Macedonenilor din România are reprezentare în Parlamentul României, pe deputatul Ionel Stancu, vice-lider al Grupului parlamentar al minorităților naționale și președinte al Grupului parlamentar de prietenie cu Republica Macedonia de Nord.

Cea de-a treia acțiune a Asociației Macedonenilor s-a desfășurat în perioada 13-19 septembrie sub denumirea "Tabăra de tradiții și istorie macedoneană". În această tabără etnicii macedoneni vor afla mai multe lucruri despre istoria macedoneană veche și contemporană și vor susține workshop-uri despre tradițiile lor macedonene, demonstrând că acestea se mențin și în mijlocul comunității macedonene.

Peste 70 de copii, tineri și adulți, membri AMR, din cadrul filialelor din întreaga țară, au participat la a treia tabără organizată în această vară. Cursurile au fost împărțite în două serii de-a lungul unei zile, dimineața cursurile de limba macedoneană care sunt predate de către doamna Elena Pîrvulescu, iar după-amiaza cursuri de pictură și tradiții macedonene predate de doamna Ștefania Mirela Dumitrescu.

În concluzie participanții la aceste tabere vor avea de câștigat în ceea ce privește

Думитреску.

Како заклучок, учесниците во овие настани ќе се стекнат со знаење, ќе дознаат работи поврзани со негувањето и одржувањето на мајчиниот јазик, традициите и културата на нивните предци кои дошле од Македонија и се населиле во Романија.

Анџи Меланија Кристеа, член на УПР

menținerea limbii materne, a tradițiilor și culturii strămoșilor lor veniți din Macedonia și stabilită pe teritoriul României.

Angi Melania Cristea, membru USR

НАД 70 УЧЕСНИЦИ БЕА ПРИСУТНИ НА ПОСЛЕДНИОТ НАСТАН ОД КАМПОТ ПОСВЕТЕН НА ТРАДИЦИИТЕ И ИСТОРИЈАТА НА МАКЕДОНИЈА

Над 70 деца, млади и возрасни, членови на ДМР, од филијали низ целата земја, учествуваа на курсевите посветени на

PESTE 70 DE PARTICIPANȚI LA ULTIMA TABĂRĂ DEDICATĂ TRADIȚIILOR ȘI ISTORIEI MACEDONENE

Peste 70 de copii, tineri și adulți, membrii AMR, din cadrul filialelor din întreaga țară, au participat în perioada 12-19 septembrie, la cursurile Taberei de tradiții și istorie macedoneană.

A fost o săptămână plină, cursurile au fost împărțite în două serii de-a lungul unei zile, dimineața desfășurându-se cursuri de limbă și

македонските традиции и историја што се одржа помеѓу 12 и 19 септември

Беше една напорна недела, курсевите се одржуваа секој ден и беа поделени во две серии. Наутро се одржуваа курсеви по македонски јазик и историја, кои беа оддржувани од страна на г -ѓата Елена Првулеску, а пак во вториот дел од денот, се одржуваа курсеви по македонско сликарство и традиции, кои беа оддражани од страна на г -ѓата Штефанија Мирела Думитреску.

Една прекрасна атмосфера, исклучително имплицирани учесници, желни за дружење, споделување спомени, идеи но и планови за иднината, беше една добра можност за учење и за потсетување на својот македонскиот јазик.

Курсевите започнаа со учење на македонската азбука - кирилицата, со транскрипција на секој звук, со откривање на особеностите на македонскиот јазик. За само една недела, сите тие што беа присутни на овој настан, акумулираа основни информации за изучување на еден јазик, но и еден речник што ќе им овозможи да можат на воспоставуваат едноставни дијалози.

Од мали до големи, сите присутни беа имплицирани на курсевите што ги предаваше

istorie macedoneană predate de către doamna Elena Pîrvulescu, iar după-amiaza cursuri de pictură și tradiții macedonene predate de doamna Ștefania Mirela Dumitrescu.

O atmosferă frumoasă, participanți extrem de implicați, cu dorință de a socializa, de a împărtăși amintiri, dar și planuri de viitor, un bun prilej de a învăța sau a-și reaminti limba macedoneană.

Cursurile au debutat cu învățarea alfabetului chirilic, cu transcrierea fiecărui sunet, cu aflarea particularităților limbii macedonene. În numai o săptămână, toți cei prezenți au acumulat informații esențiale pentru învățarea unei limbi, dar și un vocabular care să le permită să susțină dialoguri simple.

Cu mic cu mare, toți cei prezenți s-au implicat la cursurile predate de doamna profesoară Elena Pîrvulescu.

"Tabăra din această vară a fost un bun prilej de a continua învățarea limbii macedonene. Pe site-ul AMR există deja tutoriale cu informații de bază pentru învățarea limbii macedonene. M-am bucurat să văd interesul copiilor pentru învățarea limbii, dar și a adulților",

a spus Elena Pîrvulescu.

După-amiaza, cei mici, dar și cei mari, au avut șansa să se destindă prin artă, desenând sau

професорката Елена Првулеску.

„Кампот од ова лето беше една добра можност за продолжување на изучувањето на македонскиот јазик. На нашата веб страница – ДМР веќе постојат туторијали со основни информации за изучување на македонскиот јазик. Ми беше многу мило што видов огромен интерес за учење на македонскиот јазик од страна на најмладите членови на друштвото – децата, но истотака и од страна на возрасните“, рече Елена Првулеску.

Во попладните часови, малите, но и големите учесници имаа можност да се релаксираат преку уметност, цртање или сликање, како и преку изработка на уникатни украси и нараквици со мониста и конец во боја. Мирела Штефанија Думитреску, македонка од етничка припадност, која е исто така сликар и член на ДМР, како свој стил на сликање, слика украсно сликарство и плус реставрира слики од византиското време. Таа предава часови по сликарство на децата членови на ДМР.

„Беше една прекрасна недела во која заедно со присутните направивме исклучително убави дела: насликаны значки, нараквици ткаени со монистри, прекрасни специјални слики. Бев пријатно изненадена од имплицираноста на сите присутни, а особено од децата кои внимателно ги следеа моите упатства и правеа дела достојни за изложби“,

изјави Мирела Штефанија Думитреску.

За време на третиот камп за македонски јазик, традиција и историја, еден од деновите беше посветен на презентација на традиционалните македонски производи и јадења.

Македонската кујна е особено позната по употребата на пиперки, грав, но и по пекарски производи. Релативно топлата клима во земјата нуди одлични услови за одгледување на разновиден зеленчук, билки и овошје. Македонската кујна се издвојува и по разновидноста и квалитетот на своите млечни производи, вина и локални алкохолни пијалоци како што е ракијата.

Специфичните македонски јадења беа пробани од страна на присутните. Дел од јадењата беа: џем од смокви, лутеница, специфичната македонска салата (шопска), пинџур, полната пиперка со сирење.

Друштвото на Македонците во Романија ова лето организираше за своите членови три различни кампови во пределот Констанца. Секој камп имаше околу 70 учесници. На трите кампови учествуваа повеќе од 200 учесници од земјава, како и гости од Македонија.

Ана Габриела Данеску

pictând, cât și prin realizarea unor decorațiuni și brățări unicat cu mărgele și ață colorată. Mirela Ștefania Dumitrescu, etnic macedonean, este pictor și membru AMR, realizează pictură decorativă și a realizat restaurare de pictură bizantină. Predă cursuri de pictură copiilor din cadrul AMR.

“A fost o săptămână minunată în care împreună cu cei prezenți am realizat lucrări extrem de frumoase: insigne pictate, brățări împletite cu mărgele, picturi deosebite. Am rămas plăcut surprinsă de implicarea tuturor celor prezenți și în mod special a copiilor care au urmărit atenții indicațiile mele și au realizat lucrări demne de expoziții”,

a spus Mirela Ștefania Dumitrescu.

În cadrul celei de a treia tabere de limbă, tradiție și istorie macedoneană, una din zile a fost dedicată prezentării de produse și preparate tradiționale macedonene.

Bucătăria macedoneană este cunoscută în mod deosebit pentru utilizarea ardeiului, a fasolei, dar și pentru produsele de patiserie. Climatul relativ cald al țării oferă condiții excelente de creștere pentru o varietate de legume, ierburi și fructe. Bucătăria macedoneană se remarcă, de asemenea, prin diversitatea și calitatea produselor sale lactate, vinurilor și băuturilor alcoolice locale, cum ar fi rakija.

Preparatele specifice macedonene au fost degustate de către cei prezenți: dulceața de smochine, lutenița, salata specific macedoneană (shopska), zacusca, ardeiul umplut cu brânză.

Asociația Macedonenilor din România a organizat în această vară pentru membrii săi trei tabere distințe în județul Constanța. Fiecare tabără a avut în jur de 70 de participanți. Peste 200 de participanți din țară, dar și invitați din Macedonia au luat parte la cele trei tabere.

Oana Gabriela Dănescu

ИНТЕРВЈУ СО Г-ГА БИЛЈАНА КОСТОВА, АГЕНЦИЈА ЗА ИСЕЛЕНИШТВО, ЕДНА ОД НАЈСТАРИТЕ И НАЈДОБРИ СОРАБОТНИЦИ НА ОРГАНИЗАЦИИ ВО МАКЕДОНСКАТА ДИЈАСПОРА

Летово, по едногодишна пауза поради пандемијата „Ковид“, која воведе ограничувања за патување, членовите на македонската заедница ја посетија Македонија. Делегацијата на AMP беше почестена да биде поканета од Агенцијата за иселеништво на Република Северна Македонија, по повод отворањето на новата локација и презентацијата на новиот директор, Слободан Близановски. Вие, како

INTERVIU CU DOAMNA BILJANA KOSTOVA, AGENTIA PENTRU EMIGRARI, UNUL DINTRU CEI MAI VECI SI DEDICATI COLABORATORI AI ORGANIZATIILOR ETNICILOR MACEDONENI

În această vară, după un an de pauză din cauza pandemiei cu Covid care a impus retracții de călătorie, membrii comunității macedonene au vizitat Macedonia. Delegația AMR a fost onorată să fie invitată de Agenția pentru Emigrare din Republica Macedonia de Nord, cu ocazia lansării noului site și prezentării noului director, Slobodan Blizanovski. Dumneavoastră, ca manager al departamentului pentru întreținerea și dezvoltarea relațiilor cu emigratia, informarea și dezvoltarea culturală aveți un rol important pentru comunitățile

Интервју со Билјана Костова - Interviu cu Biljana Kostova

секторски менаџер за одржување и развој на односите со емиграцијата, информирањето за културниот развој, имате важна улога за воспоставените македонски заедници низ целиот свет.

Какви идни планови има Агенцијата за одржување блиски односи меѓу македонските граѓани?

Јас сум Билјана Костова, раководител на Сектрот за унапредување и одржување на врските со иселениците. Во Агенцијата сум веќе 15 години на истото работно место и за овие години се стекнав со големо искуство во проблематиката за дијаспората пред се поради постојаната комуникација и соработка со иселениците.

Изминатата година поради Ковид Пандемијата многу активности беа откожани и моравме нашата работа да ја насочиме кон on line активности. Така во 2020/21 година преку дигиталните платформи одржавме неколку конференции, презентација на нашата нова веб страна, настава по македонски јазик и други програми.

За следниот период, се надеваме дека ќе се надмине оваа состојба со Ковидот и Програмите ги планиравме за физичко присуство на иселениците при реализација на истите. Така за следната година е предвиден Спортски камп за млади на кој ќе земат учество децата на иселениците во август следната година, во Струга. Исто така предвидена е Летна Школа по македонски јазик која ќе се одржи во Охрид во јули месец, со цел децата на иселениците да се доближат до мајчиниот јазик. Предвидена е и Ликовна колонија, со цел нашите ликовни уметници да дојдат во Македонија и преку заедничко дружење да ги изразат своите уметнички креации.

Традиционално секоја година доделуваме и награда за најдобра стихозбирка од иселеник, во рамки на Струшките вечери на поезијата, со цел поттик на нашите поети да творат на македонски јазик и да го пренесуваат на идните поколенија.

Република Северна Македонија, преку Агенцијата за иселеништво, го покажува својот интерес за сите Македонци што живеат надвор од границите на нивната земја на потекло. Односот помеѓу ДМР и Агенцијата за иселеништво започнува од 2018 година. Културните партнерства на ДМР со македонските организации низ целиот свет станаа возможни со поддршка на Агенцијата за иселеништво.

macedonene stabilitate în întreaga lume.

Ce proiecte de viitor are Агенција pentru menținerea relațiilor strânse între cetățenii macedoneni?

Sunt Biljana Kostova, coordonatorul departamentului pentru promovarea și menținerea relațiilor cu emigranții. Lucrez în Агенција de 15 ani, pe aceeași funcție și în toti acești ani am acumulat o vastă experiență în ceea ce privește problematica diasporei, în primul rând datorită comunicării și cooperării constante cu aceasta.

Anul trecut, din cauza pandemiei de Covid 19, multe activități au fost anulate și a trebuit să ne concentrăm activitatea pe activitățile desfășurate online. Astfel, în perioada 2020-2021, prin intermediul platformelor digitale, am ținut mai multe conferințe, am prezentat noul nostru site web, am desfășurat ore de predare a limbii macedonene precum și alte programe.

Pentru următoarea perioadă, sperăm că această situație referitoare la Covid va fi depășită și că programele pe care le-am planificat pentru viitor să poată beneficia în timpul realizării lor de prezență fizică a beneficiarilor. Astfel, pentru anul viitor este planificată să se desfășoare o tabără sportivă pentru tineri, la care copiii emigrantilor vor participa în luna august, la Struga. Va mai exista, de asemenea, o școală de vară pentru limba macedoneană care va avea loc la Ohrid în luna iulie, pentru a da o sansă copiilor emigrantilor să se apropie de limba lor maternă. De asemenea, este planificată o tabără de artă, pentru ca artiștii noștri să vină în Macedonia și să-și realizeze și expună creațiile artistice, să poată socializa împreună.

În mod tradițional, în fiecare an acordăm un premiu pentru cea mai bună colecție de poezii a unui expatriat, în cadrul Serilor de poezie de la Struga, pentru a-i încuraja pe poetii noștri să scrie în limba macedoneană și să transmită astfel limba macedoneană generațiilor viitoare.

Republica Macedonia de Nord, prin Агенција pentru Emigrare, demonstrează interesul pe care îl poartă tuturor macedonenilor care trăiesc în afara granițelor țării de origine. Relația dintre AMR și Агенција pentru Emigrare a luat amploare începând cu anul 2018. Parteneriatele culturale ale AMR cu organizații ale macedonenilor din întreaga lume au devenit posibile cu sprijinul Агенције pentru Emigrare.

Cursurile de Limbă macedoneană ce sunt organizate de AMR în cadrul filialelor din România folosesc drept materiale de suport, printre altele, abecedarul și gramatica, suport didactic tipărit de către Агенција pentru Emigrare.

Курсевите за македонски јазик што ги организира ДМР во романските ограноци користат како помошни материјали, меѓу другото, азбуката и граматиката, дидактичка поддршка испечатена од Агенцијата за иселеништво.

Како би ја опишале вашата соработка со AMP?

Агенцијата за иселеништво неколку години по ред соработува со Друштвото на Македонци во Романија. Таа соработка е

Cum ati descrie dumneavoastră colaborarea cu AMR?

Agenția pentru emigratie cooperează cu Asociația Macedonenilor din România de câțiva ani buni. Această cooperare are un caracter reciproc și continuu. Anume, Agenția pentru Emigratie ajută și susține proiectele A.M.R. mai ales în ceea ce privește învățarea limbii macedonene în cadrul taberele organizate de către Asociație. Agenția pentru emigratie, în cooperare cu profesoara Milka Trimcevska, a fost inclusă în cele două tabere

взаемна и непречена. Имено, Агенцијата за иселеништво ги помага и подржува проектите на А.М.Р. посебно во делот на учењето на Македонскиот јазик преку камповите кои ги организира Друштвото. Агенцијата за иселеништво во соработка со наставничката Милка Тримчевска, беше вклучена во претходните два кампа кои се организираа во Скопје, Маврово и Струга, а оваа година Агенцијата е присутна и со свој претстваник во Кампот за македонски јазик и култура во Мамај, на покана на А.М.Р, за што сме многу благодарни.

Раководството на Д.М.Р. секогаш одговара и на нашите повици, како на пример Регионалната конференција за вмрежување која се реализираше во ноември 2019 во Скопје, редовно присуство на Галичката свадба и присуство на настан на Агенцијата за иселеништво на кој се промовираа проектите и новата интернет страна исто во Скопје, летово во јули месец.

Агенцијата за иселеништво ја помага наставата по мајчин јазик во иселеништвото преку евидентија на наставници, испраќање на лектири, сликовници, буквари, граматики и друг помошен материјал. Редовно ја помага и наставата по македонски јазик во Романија, а оваа година во септември е планирана и наставничката Елена Привулеску, да присуствува на Обуката за новата наставна содржина која ќе ја води Биро за развој на образоването при Министерството за образование и наука на Македонија, а во организација на Агенцијата за иселеништво, наменета за сите наставници во дијаспората.

Кои се потребите на етничките Македонци кои живеат во странство?

Македонците каде и да се иселени секогаш имаат потреба од својата матична држава. Пред се тоа се стекнување со Македонско државјанство или обновување на патните исправи и други документи, информации за општествениот живот и сите процеси како: избори, пописи, информации за инаестирање во Македонија, критериуми, услови, олеснувања и слично.

Пред се е потребна поддршката при промоцијата на Македонија на мултиетничките манифестации во државите каде живеат и работат, како и помош за непречено учење и негување на македонскиот јазик.

Се надевам оваа соработка ќе продолжи и ќе биде се попладна. Но најсилната потреба е

anterioare care се организират во Скопје/Маврово и респективно во Струга, а и годината оваа Агенција е претставена со претставникот си во Мамај, дејствија на А.М.Р, за што сме многу благодарни.

Conducerea A.M.R. a răspuns întotdeauna pozitiv la invitațiile noastre, cum ar fi invitația la Conferința regională de inter-relaționare la nivel de organizațional, care s-a desfășurat în luna noiembrie 2019, la Skopje. A.M.R. a participat regulat la nunta de la Galichnik și a participat și la evenimentul organizat de Agenția pentru Emigratie, ocazie cu care au fost promovate proiectele viitoare și noul site web al acesteia, eveniment desfășurat de asemenea, la Skopje, în iulie vara aceasta.

Agenția pentru Emigratie gestionează și acordă suportul în cadrul procesului de predare a limbii materne în comunitățile unde există macedoneni în afara țării de origine, prin realizarea unei evidențe a profesorilor, realizarea și distribuirea de manuale, cărți ilustrate, abecedare, gramatici și alte materiale de sprijin. Agenția a asistat în mod regulat la procesul predării limbii macedonene în România, iar anul acesta, profesora Elena Pîrvulescu este invitată să participe la stagiul de formare pentru parcursarea noului conținut al planului didactic care va fi manageriat de Biroul pentru Dezvoltarea Educației din cadrul Ministerului Educației și Științei din Macedonia, stagiu organizat de Agenția pentru Emigratie și destinat tuturor profesorilor din diasporă.

Care sunt nevoile etnicilor macedoneni stabiliți în străinătate?

Macedonenii, oriunde au emigrat, au întotdeauna nevoie de țara lor natală. Mai presus de toate, este obținerea cetățeniei macedonene sau reînnoirea documentelor de călătorie și a altor documente, informații despre viața socială și toate procesele, cum ar fi: alegeri, recensământ, informații despre investițiile în Macedonia, criterii, condiții, facilități și altele asemenea.

Mai presus de toate, este nevoie să fie sprijinită promovarea Macedoniei la evenimentele multietnice desfășurate în țările în care trăiesc și lucrează, și de asemenea este nevoie de asistență în vederea învățării continue și cultivării valorilor lingvistice macedonene.

Sper că această cooperare nu va fi întreruptă și va fi fructuoasă în continuare. Trebuie subliniat faptul că cea mai importantă necesitate a

одржување на врските со својата држава, со родните места и чувањето на корените, негувањето на традициите, јазикот и културата, во што максимално помагаме.

Неизмеро сме благодарни за целокупната соработка со А.М.Р. кое е пример како треба да функционираат сите организации во светот. Исто така сме благодарни и на Република Романија, која преку демократски и современи механизми се грижи за правата и положбата на малцинските групи кои живеат во Романија.

Каде можат да одат оние што сакаат да контактираат со Агенцијата?

Оние кои сакаат, можат да стапат во контакт со Агенцијата, а тоа можат да го сторат на е-майл адресата info@minisel.gov.mk или на телефонскиот број 00389 2 3118 633.

Која е вашата порака до Македонците во Романија?

Етничките македонци од Романија треба да бидат горди затоа што се дел од одие два прекрасни и моќни народи, а тоа се македонскиот народ и романскиот народ.

Марјан Михајлов

ИНТЕРВЈУ СО Г-ГА МИЛКА ТРИМЧЕСКА, НАСТАВНИК ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

AMP организира годишно за членовите на македонската заедница „Камп за учење македонски јазик и литература“. Оваа година, кампот трае три недели, од 29 август до 19 септември и е поделен на три сесии: Камп за јазик и култура, Камп за создавање талентирани членови на Македонската заедница, Камп за македонска историја и традиции.

Вие бевте наставник по македонски јазик на првата група деца и возрасни присутни на курсот посветен на македонската заедница.

Како беше ова искуство за вас?

Најнапред сакам да се заблагодарам на AMP за можноста да бидам дел од кампот во

емигрантите да се ментинă legăturile cu ţara de origine, cu locurile unde s-au născut, să își conserve rădăcinile, să păstreze și să aibă grijă de tradiții, de limbă și de cultură, direcție în care Agentia ajută foarte mult.

Suntem extrem de recunoscători pentru cooperarea avută cu A.M.R. care este un exemplu al modului în care ar trebui să funcționeze toate organizațiile din lume. De asemenea, suntem recunoscători României, care prin mecanisme democratice și moderne s-a îngrijit de drepturile și poziția comunităților etnice care trăiesc pe teritoriul ei.

Unde se pot adresa cei care doresc să ia legătura cu Agentia?

Cei care doresc să ia legătura cu Agentia o pot face la adresa de mail info@minisel.gov.mk sau la numărul de telefon 00389 2 3118 633.

Care este mesajul dumneavoastră pentru macedonenii din România?

Etnicii macedoneni din România trebuie să fie mândri pentru că ei aparțin ambelor popoare frumoase și puternice care sunt poporul macedonean și poporul român.

Marjan Mihajlov

INTERVIU CU DOAMNA MILKA TRIMCESKA, PROFESOARĂ DE LIMBĂ MACEDONEANĂ

AMR organizează anual pentru membrii comunității macedonene "Tabăra pentru limba și literatura macedoneană". În acest an, tabăra durează trei săptămâni, între 29 august și 19 septembrie și este împărțită în trei sesiuni: Tabăra pentru limbă și cultură, Tabăra de creație pentru membrii talentați ai comunității macedonene, Tabăra pentru istoria și tradițiile macedonene.

Dumneavaoastră ati fost profesora de limbă macedoneană a primului grup de copii și adulți prezent la cursul dedicat comunității macedonene.

Cum a fost pentru dumneavaoastră această experiență?

În primul rând aş dori să mulțumesc Asociației Macedonenilor din România pentru

Мамаја. Исклучително ги ценам заложбите на АРМ за зачувување на македонскиот јазик, култура и традиција. Ми претставува особена чест и задоволство што запознав членови на Асоцијацијата со голем интерес за изучување на македонскиот јазик. Моето прво искуство како наставник по македонски јазик на камп на АРМ беше во 2018 година. Тогаш, а и следната година запознав прекрасни луѓе со желба и интерес за изучување и негување на македонскиот јазик. Оваа година беше посебно искуство од повеќе аспекти. Најнапред ме плени енергијата на сите учесници. Иако беа од различни градови од Романија и од различни возрасти сепак групата функционираше како компактна целина. Посебно сакам да забележам дека со леснотија го прифатија ова ново искуство и со посебни заложби на менаџментот на Асоцијацијата учењето беше предизвик за сите. Кампот во Мамаја за мене беше посебно искуство, затоа што со учење преку дружење ги зајакнав моите лични и професионални компетенции, ме облагороди и збогати со ново искуство.

*Колку е важно
обичаите,
традиционните и
јазикот на предците
да се зачуваат и да
се пренесат на
идните генерации,
без разлика на
местото каде тие
живеат?*

Исклучително
важно, затоа што
македонскиот јазик е
нашето најголемо
духовно културно

A close-up photograph of a woman with blonde hair and glasses, wearing a blue t-shirt. She is holding a flag of Macedonia and a document with text and a logo. The background is dark.

Cât de important este ca obiceiurile, tradițiile și graiul străbunilor să fie păstrate și oferite generațiilor viitoare, indiferent de locul în care acestea sunt stabilite?

наследство, аманет од нашите предци и ние мораме да гочуваме како нешто најсвето, да го пренесуваме на идните генерации без оглед каде и да живеат. Традицијата, културата и обичаите во Македонија се олицетворение на огромно богатство преку кое се чува, негува и афирмира културниот идентитет на Македонија и Македонците каде и да се. Да се биде Македонец значи да се твори на македонски, да се говори на македонски, да се пее на македонски, да се дише со Македонија и за Македонија.

3. Која е вашата тајна, како успевате да ги плените учениците, децата и возрасните?

Ви благодарам. Едноставно отворениот дух, добрата мисла, позитивната енергија и искрените насмевки се главните водилки за успех. Успешноста е и во енергијата што ја примам од сите, од најмалите до најмудрите. И љубов. работа со многу љубов.

4. Какви се вашиите впечатоци по периодот поминат во Романија, среде македонската заедница?

Деновиве во Романија поминав значаен период од мојот живот. Кога си меѓу свои и туѓата земја ја чувствуваш како своја. Во Македонија ќе заминам со позитивни впечатоци кои ќе ми останат во долго сеќавање. Уживав во прошетките во Крајова, Констанца и Букурешт, бев почетестена со посета на Парламентот на Романија, прекрасното сместување на брегот на Црното Море во преубавата Mamaia, детските насмевки, музиката, уметноста и домашните специјалитети се само дел од причините за прекрасните впечатоци.

Кои беа најубавите моменти, што ве импресионираше во овие денови поминати во Романија?

Ги имаше навистина многу. Сепак би ги издвоила гостопримливоста и срдечноста на организаторите, интересот на учениците и

Extrem de important, deoarece limba macedoneană este cea mai mare moștenire culturală spirituală a noastră, o moștenire a strămoșilor noștri și trebuie să o păstrăm ca pe ceva sacru, pentru a o transmite generațiilor viitoare, indiferent unde trăiesc. Tradiția, cultura și obiceiurile din Macedonia sunt întruchiparea unei imense bogății prin care identitatea culturală a Macedoniei și a macedonenilor de pretutindeni este păstrată, cultivată și afirmată. A fi macedonean înseamnă să creezi în sensul spiritului macedonean, să vorbești în limba macedoneană, să cânti în limba macedoneană, să respiri cu Macedonia în simțiri și să respiri pentru Macedonia.

Care este secretul dumneavoastră, cum reușiți să îi captivați pe cursanți, copii și adulți?

Mulțumesc. Pur și simplu sunt un spirit deschis, promovez o gândire bună, o energie pozitivă și zâmbetele sincere sunt principalele ghidaje pentru o activitate de succes. Succesul constă și în energia pe care o primesc de la toată lumea, de la cel mai mic până la cel mai înțelept. Și iubire. Lucrez cu multă dragoste.

Care sunt impresiile dumneavoastră după perioada petrecută în România, în mijlocul comunității macedonene?

Am petrecut în aceste ultime zile, o perioadă cu profunde semnificații din viața mea în România. Când ești în țara în care trăiesc alți macedoneni, o simți ca fiind a ta. Voi pleca în Macedonia cu impresii pozitive despre România, impresii care vor rămâne în amintirile mele de lungă durată. Mi-au plăcut plimbările în orașe precum Craiova, Constanța și București, am fost onorat de vizita făcută la Parlamentul României, frumoasa cazare pe malul Mării Negre în pitoreasca Mamaia, zâmbetele copiilor, muzica, arta și specialitățile de casă sunt doar câteva dintre motivele minunate care au dat naștere la puternicele mele impresii.

Care au fost cele mai frumoase momente,

прекрасната атмосфера во текот на кампот. Посебно се радував на испеаните песни на македонски јазик.

Koja e вашата порака како наставник до децата од македонската заедница?

На децата од македонската заедница би им порачала да не ги заборават нивните корени. Македонија е наша заедничка мајка. Да се биде Македонец е чест и привилегија, да се биде Македонец е завет од дедовците и аманет за поколенијата.

„Послушајте Македонци! Јазикот е единствената наша татковина. Се додека го чуваме, го негуваме, го вардиме, го гледаме јазикот наш македонски - ќе може да сметаме дека ја имаме татковината. Како куќа, како дом, како огниште“. - Блаже Конески - кодификатор на современиот македонски јазик.

Марјан Михајлов

КОПНЕЖ ЗА МАКЕДОНИЈА

од мојата земја со манастири илјадници би
сакала
водопад светлина
паунска опашка во мојот делириум да
дефилира
да пишувам приказни на ленени кошули
или стегната во елек со везени цветови
роза да миризам кога црвено вино охридско
пијам.

Кожени опинци да облечам во две опашки
косата плетена да ми е со роза скриена во
мојата бујна коса
да се качам херојски во сировите македонски
краеви како кралот Александар Македонски
да дишам во мојата горда земја / златно сонце
на небото да порасне
нека умрам во планините со високи гребени
како што моите предци ме пораснаа праведен и
чесен да бидам.

година 2021

Ангела Мелания Кристеа

Поезија посветена на Денот на Независноста на
Република Северна Македонија

ce v-a impresionat în aceste zile petrecute în România?

Au fost foarte multe. Cu toate acestea, aş evidenția ospitalitatea și cordialitatea organizatorilor, interesul participantilor și atmosfera minunată din timpul taberei. M-am bucurat mai ales de cântecele cântate în limba macedoneană.

Care este mesajul dumneavoastră ca dascăl pentru copiii comunității macedonene?

Aș îndemna copiii comunității macedonene să nu uite care sunt rădăcinile lor. Macedonia este mama noastră comună. A fi macedonean este o onoare și un privilegiu, a fi macedonean este un testament al bunicilor noștri și o moștenire pentru generațiile viitoare.

„Așultați macedoneni! Limba este singura noastră patrie. Atâtă timp cât o păstrăm și o transmitem, și avem limba noastră macedoneană, putem considera că avem o țară-mamă. „Ca un cămin , ca acasă, ca o vatră“. - a spus Blage Koneski - întemeietor al limbii macedonene moderne.

Marjan Mihajlov

DOR DE MACEDONIA

din țara mea cu mii de mănăstiri aş vrea
lumini într-o cascadă lin
cozi de păun mi-ar defila-n delir
să scriu istorii pe cămăși de in
sau strânsă în vesta cu brodate flori
să mai miroș un trandafir când beau
de la Ohrid un roșu vin

mi-aș încărca opincile din piele în două cozi
să îmi fie
părul împletit cu-o roză ascunsă în pletele rebele
spre plaiul asprei Macedonii să urc ca Macedon
eroic
aș respira din mândră țara mea/ un Soare auriu
pe cer ar crește
să mor în munte cu înalte creste
cum m-au crescut străbunii drept în șa.

anul 2021

Angela Melania Cristea
poezie dedicată Zilei Naționale a Republicii
Macedonia de Nord

СТАРИНСКА ЗЕЛКА СО ОВЧО МЕСО

Потребни состојки:

1 поголема кисела зелка,
1 главица кромид,
1 сува лута пиперка,
½ кг овчо месо,
масло,
2 компира,
сол,
црн пипер.

Начин на приготвување:

Начин на приготвување: Поголема главица зелка се сече на половина, а потоа на четвртинки. Секоја четвртинка зелка се сече на 5-6 дела. Главицата кромид и сувата пиперка ситно се сечкаат, а месото се сече на покрупни парчиња. На дното од тенџерето се сипува малку масло, потоа се реди еден ред зелка, одозгора се става месото, кромидот и малку лута сува пиперка. Се прекрива со уште еден ред зелка. Се сипува вода да ја прекрие зелката, се наросува со црн пипер, се посолува по вкус и се вари на тивок оган. После два часа варење се додаваат два компира исечени на коцки и се вари уште еден час.

VARZĂ BĂTRÂNEASCĂ CU CARNE DE OAIE

Ingrediente necesare:

1 varză murată,
1 ceapă,
1 ardei iute uscat,
½ kg de carne de oaie,
ulei,
2 cartofi,
sare,
piper.

Mod de preparare:

O căpătină mai mare de varză murată se taie în jumătăți și apoi în sferturi. Sferturile se taie și ele în 5-6 bucăți mai mici. Se toacă fin ceapa și ardeiul uscat, iar carnea de oaie se taie în bucăți mai mari. Într-o oală, la fund se pune ulei, apoi un strat de varză, un strat de carne de oaie și puțin ardei iute deasupra. Acoperiți cu un alt strat de varză. Se toarnă apă în vas până se acoperă varza, se presară cu piper, se adaugă sare după gust și se fierbe la foc mic. După două ore de fierbere, se adaugă doi cartofi curătați și feliați deasupra și se mai fierbe totul încă o oră.

ЛОЗАРСКА ЗЕЛКА

Потребни состојки:

1 кг свежа зелка,
2 лажици масти,
2 главици кромид,
 $\frac{1}{2}$ кг овчо месо,
2 пиперки,
3 домати,
1 лажичка црвен пипер,
2 чешниња лук,
сол.

Начин на приготвување.

Зелката се сече на поситни парчиња и се остава на страна. На загреана масти (1 лажица масти) се пропржува кромидот исечен на резанки, потоа му се додаваат месото исечено на поситни парчиња, пиперките кои се исечени на четири дела, и доматите кои се исечени на тркалца и се продолжува со пржењето. На дното од тенџерето се става една лажица масти и се загрева, потоа внатре се реди зелката, а врз зелката се редат месото, пиперките, доматите и кромидот, кои веке се пропржени. Се посипува со црвен пипер, се додава ситно исечканиот лук и се посолува. Се сипува малку повеќе вода отколку што е потребно за да се покрие зелката, бидејќи при варењето водата ќе испари. Јадењето се вари на умерен оган, со често мешање.

VARZĂ CA LA VIE

Ingrediente necesare:

1 kg varză proaspătă,
2 linguri ulei,
2 cerepe,
 $\frac{1}{2}$ kg de carne de oaie,
2 ardei,
3 roșii,
1 lingurită ardei roșu pisat,
2 căței de usturoi,
sare.

Mod de preparare:

Tăiați varza în bucăți mai mici și dați-o deoparte. Într-o tigaie încălziti 1 lingură de ulei, adăugați ceapa feliată, apoi adăugați carne de oaie tăiată în bucăți mai mici, ardeii tăiați în patru bucăți și roșiile tăiate în rondele și continuați să prăjiți. Puneți o lingură de ulei pe fundul oalei și încălziti-l puțin, puneți varza și peste varză carnea, ardeii, roșiile și ceapa, care sunt deja prăjite. Se presără cu ardei roșu pisat, se adaugă usturoiul tocăt fin și sareea. Turnați deasupra puțin mai multă apă decât este nevoie pentru a acoperi varza, deoarece se va evapora în timpul fierberii. Mâncarea se va găti la foc moderat, răsucindu-se frecvent oala.

2021			ЈУЛИ		31 ден
Д	Н	С	ЗЛАТЕЦ		
Ч	1	18	Св. мч-ци Леонтиј, Ипатиј и Теодул; св. Леонтиј Светогорец	●	
П	2	19	† Св. ап. Јуда Јаковов; преп. Паисиј Вел.; св. Јован Шангајски		
С	3	20	Преп. Наум Охридски; св. свешт-мч. Методиј Патарски		
Н. 2 по Педесетница; Гл. 1; В. Ев. 2; Лит.: Рим 2, 10-16; Мт 9					
Н	4	21	Св. мч. Јулијан Тарсиски; преп. Јулиј и Јулијан		
П	5	22	Св. свешт-мч. Евсевиј Самосатски; св. мч-ци Зинон и Зина		
В	6	23	Св. мч-чка Агрипина; св. мч-ци Евстохиј, Гај и др.		
С	7	24	Рождество на св. Јован Крстител – Иванден		
Ч	8	25	Преп. мч-чка Февронија; преп. Дионисиј и Дометиј		
П	9	26	Преп. Давид Солунски; св. Јован еп. Готски		
С	10	27	Преп. Сампсон Странопримец; св. Јоана Мироносица	●	
Н. 3 по Педесетница; Гл. 2; В. Ев. 3; Лит.: Рим 5, 1-10; Мт 18					
Н	11	28	Пренес. на моштите на св. бесребр. Кир и Јован		
П	12	29	Св. ап-ли Петар и Павле – Петровден; преп. Паисиј Атонски		
В	13	30	† Собор на 12-те апостоли – Павловден		
С	14	1	Св. бесребреници Козма и Дамјан; преп. Петар Цариградски		
Ч	15	2	Положување на ризата на Пресв. Богородица во Влахерна		
П	16	3	Св. мч. Јакинт; св. Анатолиј Цариградски; преп. Исайј Отшелник		
С	17	4	Св. Андреј Критски; преп. Андреј Рубљов; преп. Марта	●	
Н. 4 по Педесетница; Гл. 3; В. Ев. 4; Лит.: Рим 6, 18-23; Мт 25					
Н	18	5	Преп. Атанасиј Атонски; преп. Елисавета и Варвара		
П	19	6	† Преп. Сисој Велики; св. мч-чка Лукија и др.		
В	20	7	† Св. вмч-чка Недела; преп. Тома Малеин		
С	21	8	† Св. вмч. Прокопиј Кесариски; преп. Теофил Мироточив		
Ч	22	9	† Св. свешт-мч. Панкратиј; св. Теодор Едески		
П	23	10	Св. 45 Никополски мч-ци; преп. Антониј Киевопечерски		
С	24	11	Св. вмч-чка Ефимија; преп. мч. Никодим Елбасански	○	
Н. 5 по Педесетница; Гл. 4; В. Ев. 5; Лит.: Рим 10, 1-10; Мт 28					
Н	25	12	Св. мч-ци Прокло и Илариј; св. Вероника		
П	26	13	† Собор на св. архангел Гаврил; преп. Сара Египетска		
В	27	14	Св. ап. Акила; преп. Никодим Светогорец		
С	28	15	Св. мч-ци Кирик и Јулита; св. Владимир Велики кнез Руски		
Ч	29	16	Св. свешт-мч. Атиноген и др.; св. мч-чка Јулија		
П	30	17	† Св. вмч-чка Марина; преп. Леонид		
С	31	18	Св. мч. Емилијан; преп. Памво; преп. Паисиј и Исаиј	○	

IULIE - CUPTOR

(31 de zile; ziua are 14 ore, noaptea 10 ore)

- 1 J †) Sf. Ier. Leontie de la Rădăuți; Sf. Mc. doctori fără de arginti, Cosma și Damian, cei din Roma
2 V Așezarea veșmântului Născătoarei de Dumnezeu în biserică Vlaherne;
†) Sf. Voievod Stefan cel Mare;
3 S Sf. Ier. Juvenalie, patriarhul Ierusalimului
Sf. Mc. Iachint; Sf. Ier. Anatolie, patriarhul Constantinopolului
- 4 D Sf. Ier. Andrei, arhiepiscopul Cretei; Sf. Cuv. Marta
Duminica a 2-a după Rusali (a Sf. Români; Chemarea primilor Apostoli); Ap. Romani 2, 10-16; Ev. Matei 4, 18-23; glas 1, vosc. 2
5 L †) Sf. Cuv. Atanasie Athonitul; Sf. Cuv. Lampadie
6 M Sf. Cuv. Sisoe cel Mare; Sf. Mc. Lucia din Roma
7 M †) Sf. Mare Mc. Chiriaci; Sf. Cuv. Toma din Maleon; Sf. Mc. Evangel
8 J Sf. Mare Mc. Procopie și mama sa, Sf. Mc. Teodosia; †) Sf. Mc. Epictet preotul și Astion monahul
9 V †) Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului Îndrumătoarea de la Mănăstirea Neamț; Sf. Sfinții Mc. Pangratie, episcopul Tavrormeniei
10 S Sf. 45 de Mucenici din Nicopolea Armeniei
- 11 D Sf. Mare Mc. Eufimia; Sf. Olga, cea întocmai cu Apostolii și luminătoarea Rusiei
Duminica a 3-a după Rusali (Despre grijile vieții); Ap. Romani 5, 1-10; Ev. Matei 6, 22-23; glas 2, vosc. 3
12 L (†) Cinstirea Sfintei Icoane a Maicii Domnului Prodromija de la Muntele Athos; Sf. Mc. Procul și Ilarie; Sf. Cuv. Mihail Maleinul; Sf. Veronica, Sf. Cuv. Paisie Aghioritul Soborul Sf. Arhanghel Gavriil; Sf. Cuv. Stefan Savaitul; Sf. Cuv. Sara
- 13 M Sf. Ap. Achila; Sf. Mc. Iust și Iracle; Sf. Cuv. Nicodim Aghioritul
14 M Sf. Mc. Chiric și Iulita; Sf. Vladimir, luminătorul Rusiei
15 J Sf. Sfințit Mc. Atinoghen cu cei 10 ucenici ai lui; Sf. Mc. Iulia
16 V Sf. Sfințit Mc. Atinoghen cu cei 10 ucenici ai lui; Sf. Mc. Iulia
17 S Sf. Mare Mc. Marina; Sf. Ier. Eufrasie episcopul Ionopolei
- 18 D †) Sf. Mc. Emilian de la Durostorum; Sf. Cuv. Pamvo; Sf. Mc. Iachint, Pavel și Valentina
Duminica a 4-a după Rusali (a Sf. Părinți de la Sinodul al IV-lea Ecumenic; Vindecarea slujii suțașului); Ap. Romani 6, 18-23; Ev. Matei 8, 5-13; Ioan 17, 1-13; glas 3, vosc. 4
19 L Sf. Cuv. Macrina, sora Sf. Vasile cel Mare; Sf. Cuv. Die; Aflarea moaștelor Sf. Cuv. Serafim de Sarov
- 20 M †) Sfântul și slăvitul Proroc Ilie Tesviteanul
21 M Sf. Cuv. Simeon și Ioan Pustnicul; Sf. Proroc Iezuchiel;
†) Sf. Cuv. Rafail și Partenie, de la Agapia Veche
- 22 J Sf. Mironosij și întocmai cu Apostolii Maria Magdalena; Sf. Cuv. Mc. Marcela
23 V Aducerea moaștelor Sf. Sfințit Mc. Foca; Sf. Mc. Apolinarie, Vitalie și Valeria
24 S Sf. Mare Mc. Hristina; Sf. Mc. Ermogen
- 25 D Adormirea Sfintei Ana, mama Preasfintei Născătoare de Dumnezeu;
Sf. Părinți de la Sinodul al V-lea Ecumenic; Sf. Cuv. Olimpiada și Eupraxia
Duminica a 5-a după Rusali (Vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadarei); Ap. Romani 10, 1-10; Ev. Matei 8, 28-34; 9, 1; glas 4, vosc. 5
26 L Sf. Sfințit Mc. Ermolae; Sf. Mc. Paraschevi din Roma; †) Sf. Cuv. Ioanichie cel Nou de la Muscel
27 M †) Sf. Mare Mc. și Tămăduitor Pantelimon
28 M Sf. Ap. și Diaconi Prohor, Nicanor, Timon și Parmena; Sf. Cuv. Pavel de la Xiropotamu
29 J Sf. Mc. Calinic, Veniamin și Mamant; Sf. Mc. Teodota cu fiii săi
30 V Sf. Ap. Sila, Silvan, Crescent, Epenet și Andronic; Sf. Sfințit Mc. Valentin, episcopul Umbriei (Lăsatul secolului pentru Postul Adormirii Maicii Domnului)
31 S Înainte-prăznuirea scooterii Sfintei Cruci; Sf. și Dreptul Evdochim; Sf. și Dreptul Iosif din Arimateea

2021			АВГУСТ	31 ден
Д	Н	С	ЖИТАР	
Н. 6 по Педесетница; Гл. 5; В. Ев. 6; Лит.: Рим 12, 6-14; Мт 29				
Н	1	19	Преп. Макрина; преп. Диј Антиохиски	
П	2	20	Св. пр. Илија – Илинден; преп. З Пречистански мч-ци	
В	3	21	Св. пр. Езекиил; преп. Симеон Јуродив и Јован Соподвижник	
С	4	22	Св. Марија Магдалина; свешт-мч. Фока; преп. Корнилиј	
Ч	5	23	Св. мч-ци Трофим, Теофил и др.; св. свешт-мч. Аполинариј	
П	6	24	Св. мч-ка Христина; св. мч-ци Борис и Глеб	
С	7	25	Успение на св. Ана; св. Олимпијада; преп. Евпраксија	
Н. 7 по Педесетница; Гл. 6; В. Ев. 7; Лит.: Рим 15, 1-7; Мт 33				
Н	8	26	† Преп. мч-ка Параксева (Петка) Римјанка	
П	9	27	Св. Климент Охридски; св. Седмочисл.; св. вмч. Пантелејмон	
В	10	28	Св. ап-ли Прохор, Никанор, Тимон и Пармен	
С	11	29	Св. мч. Калиник; св. мч-ка Серафима	
Ч	12	30	Св. ап-ли Сила, Силуан, Кристен, Епенет и Андроник	
П	13	31	Св. Евдоким; св. Јосиф Аритамејски (Богородични поклади)	
С	14	1	† Св. 7 мч-ци Макавејски (Богородичен пост)	
Н. 8 по Педесетница; Гл. 7; В. Ев. 8; Лит.: 1 Кор 1, 10-18; Мт 58				
Н	15	2	Пренесување на моштите на св. Климент Охридски	
П	16	3	Св. Саломија; преп. Исакиј; преп. Антониј Римјанин	
В	17	4	Св. 7 Ефески отроци; преп. Евдокија Персиска	
С	18	5	Претпраз. на Преображение; св. мч. Евсигниј; св. Нона	
Ч	19	6	Преображение на Господ Исус Христос	
П	20	7	Преп. мч. Дометиј; св. мч-ци Марин и Астериј; преп. Ор	
С	21	8	Св. мч-ци Спасо Радовишки и Тријандафил Солунски	
Н. 9 по Педесетница; Гл. 8; В. Ев. 9; Лит.: 1 Кор 3, 9-17; Мт 59				
Н	22	9	Св. ап. Матиј; св. мч. Антониј; св. мч-ци Јулијан, Маркијан и др.	
П	23	10	Св. мч. Лаврентиј и др.; св. Ирон; св. свешт-мч. Сикст Рим.	
В	24	11	Св. мч. Евпал; св. Нифонт Цариград.; св. мч-ка Сузана	
С	25	12	Св. мч-ци Аникита и Фотиј; св. свешт-мч. Александар	
Ч	26	13	Оддание на Преображение; преп. Максим Исповедник	
П	27	14	Претпраз. на Успение; св. пр. Михеј II; св. свешт-мч. Маркел	
С	28	15	Успение на Пресвета Богородица – Голема Богородица	
Н. 10 по Педесетница; Гл. 1; В. Ев. 10; Лит.: 1 Кор 4, 9-16; Мт 72				
Н	29	16	† Нерак. образ на Господ Исус Христос; † преп. Јоаким Осогов.	
П	30	17	Св. мч. Мирон презвитер; преп. Илија Калабриски	
В	31	18	† Преп. Јован Рилски; св. мч-ци Флор и Лавр Илирски	

AUGUST - GUSTAR

(31 de zile; ziua are 13 ore, noaptea 11 ore)

- 1 D Scoaterea Sfintei Crucii; Sf. 7 frați Mucenici Macabei (*Începutul Postului Adormirii Maicii Domnului*)
- 2 L Duminica a 6-a după Rusalii (*Vindecarea slăbăognului din Capernaum*); Ap. Romani 12, 6-14; Ev. Matei 9, 1-8; glas 5, voscr. 6
Aducerea moaștelor Sf. întâi Mc. și Arhid. Ștefan; Dreptul Gamaliel; Binecredinciosul Împărat Justinian cel Mare
- 3 M Sf. Cuv. Isaacie, Dalmat și Faust; Sf. Mironosită Salomeea; Sf. Cuv. Teodora din Tesalonic
- 4 M Sf. 7 tineri din Efes; Sf. Mc. Tatuil
- 5 J *Înainte-prăznuirea Schimbării la Față a Domnului*; [†] Sf. Cuv. Ioan Iacob de la Neamț; Sf. Mc. Evgigne; Sf. Nona, mama Sf. Ier. Grigore Teologul; Sf. Ier. Fabian, episcopul Romei
- 6 V ^(†) Schimbarea la Față a Domnului (*Dezlegare la peste*)
- 7 S ^(†) Sf. Cuv. Teodora de la Sihla; [†] Sf. Pafnutie - Pârvu Zugravul; Sf. Cuv. Mc. Dometie Persul; Sf. Ier. Narcis, arhiepiscopul Ierusalimului
- 8 D Sf. Ier. Emilian Mărturisitorul, episcopul Cizicului, și Miron, episcopul Cretei
Duminica a 7-a după Rusalii (*Vindecarea a doi orbi și a unui mut din Capernaum*); Ap. Romani 15, 1-7; Ev. Matei 9, 27-35; Ioan 17, 1-13; glas 6, voscr. 7
- 9 L Sf. Ap. Matia; Sf. 10 Mc. care au pătimit pentru icoana lui Hristos;
- 10 M Sf. Mc. Laurențiu arhidaconul; Sf. Sfințit Mc. Xist, episcopul Romei; Sf. Mc. Ipolit
- 11 M [†] Sf. Ier. Nifon, patriarhul Constantinopolului; Sf. Mc. Evplu arhidaconul
- 12 J Sf. Mc. Fotie și Anichit
- 13 V *Odovania praznicului Schimbării la Față a Domnului*; Mutarea moaștelor Sf. Cuv. Maxim Mărturisitorul, Sf. Cuv. Dorotei și Dositei
- 14 S *Înainte-prăznuirea Adormirii Maicii Domnului*; Sf. Proroc Miheia
- 15 D ^(†) Adormirea Maicii Domnului
Duminica a 8-a după Rusalii (*Înmulțirea pâinilor*); Ap. Filipeni 2, 5-11; 1 Corinteni 1, 10-17; Ev. Luca 10, 38-42; 11, 27-28; Matei 14, 14-22; glas 7, voscr. 8
- 16 L Aducerea Sf. Mahramea a Domnului din Edesa la Constantinopol; [†] Sf. Martiri Brâncoveni: Constantin Voievod cu cei patru fii ai săi: Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și sfetnicul Ianache; [†] Sf. Cuv. Iosif de la Vărăteci; Sf. Mc. Diomid
- 17 M [†] Sf. Gheorghe Pelerinul; Sf. Mc. Miron preotul, Straton și Ciprian
- 18 M Sf. Mc. Flor și Lavru
- 19 J Sf. Mc. Andrei Stratilat, Timotei, Agapie și Tecla
- 20 V Sf. Proroc Samuel; Sf. Mc. Sever, Eliodor și Teoharie
- 21 S Sf. Ap. Tadeu; Sf. Mc Vasa, cu fiu ei;
Sf. Mc. Donat diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Venust
- 22 D Sf. Mc. Agatonic și cei împreună cu el
Duminica a 9-a după Rusalii (*La Părinții de la primele șase Sinoade Ecumenice*; *Umblarea pe mare - potolirea furtunii*); Ap. 1 Corinteni 3, 9-17; Ev. Matei 14, 22-34; glas 8, voscr. 9
- 23 L *Odovania praznicului Adormirii Maicii Domnului*; **Sf. Mc. Lup**, Sf. Sfințit Mc. Irineu, episcopul de Lugdunum
- 24 M Sf. Sfințită Mc. Eutihie; Sf. Mc. Tation
- 25 M Aducerea moaștelor Sf. Ap. Bartolomeu; Sf. Ap. Tit
- 26 J Sf. Mc. Adrian și Natalia, soția sa
- 27 V Sf. Cuv. Pimen cel Mare; Sf. Mc. Fanurie; Sf. Ier. Osie, episcopul Cordobei
- 28 S Sf. Cuv. Moise Etiopianul; Dreptul Iezechia
- 29 D ^(†) Tăierea capului Sf. Proroc Ioan Botezătorul
Duminica a X-a după Rusalii (*Vindecarea lunaticului*); Ap. Fapte 13, 25-33; 1 Corinteni 4, 9-16; Ev. Marcu 6, 14-30; Matei 17, 14-23; glas 1, voscr. 10
- 30 L [†] Sf. Ierarhi Varlaam, mitropolitul Moldovei, și Ioan de la Râșca și Secu, episcopul Romanului; Sf. Ierarhi Alexandru, Ioan și Pavel cel Nou, patriarhii Constantinopolului
- 31 M Așezarea cinstiitului brâu al Maicii Domnului în raclă

2021			СЕПТЕМВРИ		30 дена
Д	Н	С	ГРОЗДОВЕР		
С	1	19	Св. мч. Андреј Стратилат; преп. Теофан Македонски		
Ч	2	20	Св. пр. Самуил; св. мч-ци Севир, Мемнон и др.		
П	3	21	Св. ап. Тадеј; св. мч-ца Васа Солунска; преп. Аврамиј		
С	4	22	Св. мч-ци Агатоник, Зотик, Зинон и др.; св. мч-чка Антуса		
Н. 11 по Педесетница; Гл. 2; В. Ев. 11; Лит.: 1 Кор 9, 2-12; Мт 77					
Н	5	23	Оддание на Успение; св. Иринеј Лионски; св. Виктор		
П	6	24	Св. свешт-мч. Евтихиј; св. мч. Татион; св. мч-чка Сира		
В	7	25	Пренес. на моштите на св. ап. Варнава; св. ап. Тит		
С	8	26	Св. мч-ци Адријан и Наталија; преп. Тито; Празник на РМ		
Ч	9	27	† Преп. Пимен Велики; св. мч. Фануриј; св. Осиј Кодрупски		
П	10	28	Преп. Мојсеј Мурин; св. Сава Крилецки; пророчица Ана		
С	11	29	Отсекување на главата на св. Јован Крстител (пост)		
Н. 12 по Педесетница; Гл. 3; В. Ев. 1; Лит.: 1 Кор 15, 1-11; Мт 79					
Н	12	30	Преп. Христофор Римјанин; преп. Фантин Солунски		
П	13	31	Полож. на појасот на Пресв. Богородица; св. Кипријан Картаг.		
В	14	1	Св. Симеон Столпник; прав. Исус Навин; Црковна нова година		
С	15	2	Св. мч. Мамант; св. Јован Постник; прав. Елеазар		
Ч	16	3	Св. свешт-мч. Антим Никомидиски; св. мч-чка Василиса		
П	17	4	Св. свешт-мч. Вавил; пророк и богоvideц Мојсеј		
С	18	5	Св. пр. Захариј и праведна Елисавета		
Н. 13 по Педесетница; Гл. 4; В. Ев. 2; Лит.: 1 Кор 16, 13-24; Мт 87					
Н	19	6	Спомен на чудата на св. арх. Михаил; св. мч. Евдоксиј и др.		
П	20	7	Прет. на Рожд. на Пресв. Богородица; преп. Касијана		
В	21	8	Рождество на Пресвета Богородица - Мала Богородица		
С	22	9	Св. прав. богоотци Јоаким и Ана; св. Никита угодник Божји		
Ч	23	10	Св. мч-чи Минодора, Митродора и Нимфодора		
П	24	11	Преп. Теодора Александриска; преп. Силуан Атонски		
С	25	12	Одд на Рождество на Пресв. Богородица; св. свешт-мч. Автоном		
Н. 14 по Педесет. (пред Воздвижение); Гл. 5; В. Ев. 3; Лит.: 2 Кор 1, 21-24; Мт 89					
Н	26	13	Претпраз. на Крстовден; св. свешт-мч. Корнилиј Столник		
П	27	14	Воздвижение на Чесниот Крст - Крстовден (пост)		
В	28	15	† Св. вмч. Никита; преп. Филотеј		
С	29	16	Св. вмч-чка Ефимија; преп. Доротеј; св. Људмила Чешка		
Ч	30	17	† Св. мч-чи Вера, Надеж и Љубов и мајка им Софија		

SEPTEMBRIE – RĂPCIUNE

(30 de zile; ziua are 12 ore, noaptea 12 ore)

- 1 M † Începutul anului bisericesc; † Sf. Cuv. Dionisie Exiguul cel Smerit); Sf. Cuv. Simeon Stâlpnicul; (*Tedeum*)
- 2 J Sf. Mc. Mamant; Sf. Ier. Ioan Postitorul, patriarhul Constantinopolului
- 3 V Sf. Sfintit Mc. Antim, episcopul Nicomidei; Sf. Cuv. Teocist;
- 4 S † Sf. Cuv. Neofit și Meletie de la Mănăstirea Stănișoara
Sf. Sfintit Mc. Vavila, episcopul Antiohiei; Sf. Proroc Moise; Sf. Mc. Petroniu
- 5 D Sf. Proroc Zaharia și Dreapta Elisabeta, părinții Sf. Ioan Botezătorul
Duminica a 11-a după Rusalii (*Pilda datornicului nemilosiv*); Ap. 1 Corinteni 9, 2-12; Ev. Matei 18, 23-35; glas 2, vosc. 11
- 6 L Pomenirea mimunii din Colose a Sf. Arhanghel Mihail; Sf. Mc. Eudoxie
- 7 M **Înainte-prăznuirea Nașterii Maicii Domnului**; Sf. Mc. Sozont; † Sf. Cuv. Simeon și Amfilohie de la Pângărați
- 8 M (†) **Nașterea Maicii Domnului**
9 J Sf. și Dreptii dumnezeieschi Părintii Ioachim și Ana; † Sf. Cuv. Chiriac de la Tazlău; † Sf. Cuv. Onufrie de la Vorona; Sf. Părinti de la Sinodul al III-lea Ecumenic
- 10 V Sf. Mc. Minodora, Mitrodora și Nymfodora
- 11 S Sf. Cuv. Teodora din Alexandria; Sf. Cuv. Eufrosin bucătarul
- 12 D **Obovana praznicului Nașterii Maicii Domnului**; Sf. Mc. Avtonom, Macedonia și Teodul
Duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci; Ap. Galateni 6, 11-18; Ev. Ioan 3, 1 3-17 (*Convorbirea lui Isus cu Nicodim*); glas 3, vosc. 1
- 13 L **Înainte-prăznuirea Înălțării Sfintei Cruci**; † Târnosirea Bisericii Învierii din Ierusalim; Sf. Sfintit Mc. Cornelius Sutășul și Ciprian, episcopul Cartaginei; † Sf. Cuv. Ioan de la Prislop; Sf. Mc. din Dobrogea: Macrobie, Gordian, Ilie, Zotic, Lucian și Valerian
- 14 M (†) **Înălțarea Sfintei Cruci (Post)**
- 15 M † Sf. Ier. Iosif cel Nou de la Partoș, mitropolitul Banatului; † Sf. Mare Mc. Nichita; † Sf. Ier. Visarion, arhiepiscopul Larisei
- 16 J Sf. Mare Mc. Eufimia; Sf. Mc. Meletina și Ludmila
- 17 V † Sf. Ier. Dionisie, episcopul Cetății Albe - Ismail; Sf. Mc. Sofia și fiicele sale: Pistis, Elpis și Agapi
- 18 S Sf. Ier. Eumenie, episcopul Gortinei; Sf. Mc. Ariadna
- 19 D Sf. Mc. Trofim, Savatie și Dorimedont
Duminica după Înălțării Sfintei Cruci; Ap. Galateni 2, 16-20; Ev. Marcu 8, 34-38; 9, 1 (*Luarea Crucii și urmarea lui Isus*); glas 4, vosc. 2
- 20 L Sf. Mare Mc. Eustatie și soția sa, Teopista, cu cei doi fii ai lor: Agapie și Teopist
Obovana praznicului Înălțării Sfintei Cruci; Sf. Ap. Codrat; Sf. Proroc Iona
- 21 M † Sf. Ierarh Mc. Teodosie de la Mănăstirea Brazi, mitropolitul Moldovei; Sf. Sfintit Mc. Foca, episcop de Sinope
- 22 M Zâmbisirea Sf. Proroc Ioan Botezătorul; Sf. Cuv. Xantipa și Polixenia
- 23 J Sf. întâia Mucenită și întocmai cu Apostolii Tecla; Sf. Cuv. Siluan Athonitul
- 24 V Sf. întâia Mucenită și întocmai cu Apostolii Tecla; Sf. Cuv. Siluan Athonitul
- 25 S Sf. Cuv. Eufrosina; Sf. Cuv. Pafnutie Egipceanul; Sf. Cuv. Sergheie de la Radonej
- 26 D † Mutarea Sf. Ap. și Evangelist Ioan; † Sf. Voievod Neagoe Basarab; Dreptul Ghedeon
Duminica a 18-a după Rusalii; Ap. 2 Corinteni 9, 6-11; Ev. Luca 5, 1-11; (*Pescuirea minunată*); glas 5, vosc. 3
- 27 L † Sf. Ier. Martir Antim Ivireanul, mitropolitul Țării Românești; Sf. Mc. Calistrat și Epiphania
- 28 M † Sf. Cuv. Hariton Mărturisitorul; Sf. Proroc Baruh
- 29 M Sf. Cuv. Neofit Zăvorătul din Cipru
- 30 J Sf. Cuv. Chiriac Sihastrul; Sf. Mc. Petronia
- Sf. Ier. Grigorie Luminătorul, arhiepiscopul Armeniei; Sf. Mc. Ripsimia și Gaiani

Издавачкиот колегиум на Друштвото на Македонците од Романија го известува отварањето на литературна селекција со малцински карактер, на Македонските малцинства или на опери кои се посветени за животот на членовите на заедницата или се во интерес на заедницата. Селекцијата ги има во предвид следните видови на литературна креација: историски романы, белетристика, поезија, мисли, умотворби, приказни, прикажувања, монографии на поедини градови, монографии на поедини фамилии, есеи, историска книга, книги за разни специјалитети, извадоци од артиколи, превод од македонски јазик на поедини креации, фолклорни избори и друго. Материјалите можат да бидат на романски или македонски јазик или еден од интернационалните јазици кои се употребуваат често. Материјалите можат да бидат и двојазични. Селекција на материјалите ќе се прави во првата половина на тромесечјето. Материјалите се доставуваат во седиштето во Букурешт, Улица, Томас Масарик бр. 29, сектор 2, телефон за контакт: 021-212.09.22 или 0722.251.947.

Редакција

Друштвото на Македонците од Романија купува традиционални македонски објекти односно објекти како: народни носии (чорапи, елеци, кошули, опинци, појаси, фоти и слично) објекти за домакинството (разбој за ткаење, килими, рачни работи везени, чејз и сл) како и мал и голем традиционален намештај од домакинството на македонците (сандак за чеиз, кебиња, маси, столици и слично). Повеќе информации можете да најдете во просториите на Друштвото во Букурешт, ул. Томас Масарик, бр.29, сек.2, телефон за врски 021-212.09.22 или 0722.251.947.

Редакција

Друштвото на Македонците од Романија организира во првата декада на месецот (се однесува на активноста во месецот кој следи) селекција на Понуда која има како предмет, уметничка креација специфична за материјали за промовирање и поддршка на културните манифестиции и организирање на манифестиции на ДМР, како и флаери, бенери, етикети, плакати, плианти, покани, честитки, ознаки за книги, календари, агенди, лого-настани и друго. Материјалите ќе содржат вести на македонски јазик и ќе ги означуваат малцинските манифестиции за кои се однесуваат.

Понудите се доставуваат во седиштето во Букурешт, Улица, Томас Масарик бр. 29, сектор 2, телефони за контакт: 021-212.09.22 или 0722.251.947.

Редакција

Comisia Editorială a Asociației Macedonenilor din România anunță deschiderea selecției de opere literare cu caracter specific etnic ale etnicilor macedoneni sau a acelor opere care fac referire la viața comunității, a membrilor ei sau sunt de interes pentru comunitate. Selecția are în vedere următoarele tipuri de creații literare: roman istoric, beletristic, poezie, cugetări, maxime, povești, povestiri, monografii ale unor localități, monografii ale unor familii, eseuri, carte istorică, carte de specialitate, culegeri de articole, traduceri din limba macedoneană ale unor creații consacrate, ale unor creații clasice, dar și populare, culegeri de folclor, diverse culegeri etc. Materialele pot fi în limbile română sau macedoneană, dar și într-o parte dintre limbile de circulație internațională. Materialele pot fi și bilingve. Selecția materialelor se va face în prima decadă a fiecărui trimestru. Materialele se depun la sediul din București, strada Thomas Masaryk, nr. 29, sector 2, telefoane de contact 021-212.09.22 sau 0722.251.947.

Redacția

Asociația Macedonenilor din România achiziționează diverse obiecte tradiționale macedonene, cum ar fi: costume tradiționale (ciorapi, ilicuri, cămași, opinci, bete, fote, etc.), obiecte de uz casnic (război de țesut, chilimuri, covoare, pături, etc.), precum și mic și mare mobilier tradițional gospodăriilor macedonene (ladă de zestre, paturi, mese, scaune și altele). Mai multe informații pot fi aflate la sediul din București, strada Thomas Masaryk, nr. 29, sector 2, telefoane de contact: 021-212.09.22 sau 0722.251.947.

Redacția

Asociația Macedonenilor din România organizează lunar, în prima decadă a lunii (referitor la activitatea lunii următoare), o selecție de oferte având ca obiect creația artistică specifică a materialelor de promovare și susținere a manifestărilor culturale și de organizare a activității A.M.R., precum fluturași, banner-e, etichete, afișe, pliante, invitații, felicitări, semne de carte, calendar, agende, logo-uri ale evenimentelor și alte asemenea.

Materialele vor conține mesaje în limba macedoneană și vor reflecta specificul etniei și al manifestării la care se referă. Ofertele se depun la sediul din București, strada Thomas Masaryk, nr. 29, sector 2, telefoane de contact 021-212.09.22 sau 0722.251.947.

Redacția

Друштвото на Македонците од Романија организира во првата декада на секој месец селакција за пластични уметници/сликари кои можат да реализираат уметнички албуми/или сликарски албуми. Истите треба да бидат членови на македонската заедница или да ѝ познаваат добро културните традиции на истите. Повеќе информации можете да добиете во седиштето во Букурешт, Улица, Томас Масарик бр. 29, сектор 2, телефон за контакт: 021-212.09.22 или 0722.251.947.

Редакција

Друштвото на Македонците од Романија организира во првата декада на секој семестар селекција на пеачи и играорци кои ќе бидат вклучени во групата на ансамблот на Друштвото. Истите треба да бидат членови на македонското малцинство или да ѝ познаваат добро културните традиции на истите. Повеќе информации ќе добиете во седиштето во Букурешт, Улица, Томас Масарик бр. 29, сектор 2, телефон за контакт: 021-212.09.22 или 0722.251.947 .

Редакција

Asociația Macedonenilor din România organizează, în prima decadă a fiecărui semestru, selecție pentru artiști plastici / artiști fotografi, în vederea realizării de albume de artă și / sau albume fotografice. Aceștia trebuie să fie membri ai comunității macedonene sau să cunoască foarte bine tradițiile și cultura acesteia. Mai multe informații pot fi aflate la sediul din București, strada Thomas Masaryk, nr. 29, sector 2, telefoane de contact 021-212.09.22 sau 0722.251.947.

Redacția

Asociația Macedonenilor din România organizează, în prima decadă a fiecărui semestru, selecție pentru interpreți vocali și dansatori, în vederea includerii acestora în ansamblurile proprii. Aceștia trebuie să fie membri ai comunității macedonene sau să cunoască foarte bine tradițiile și cultura acesteia. Mai multe informații pot fi aflate la sediul din București, strada Thomas Masaryk, nr. 29, sector 2, telefoane de contact 021-212.09.22 sau 0722.251.947.

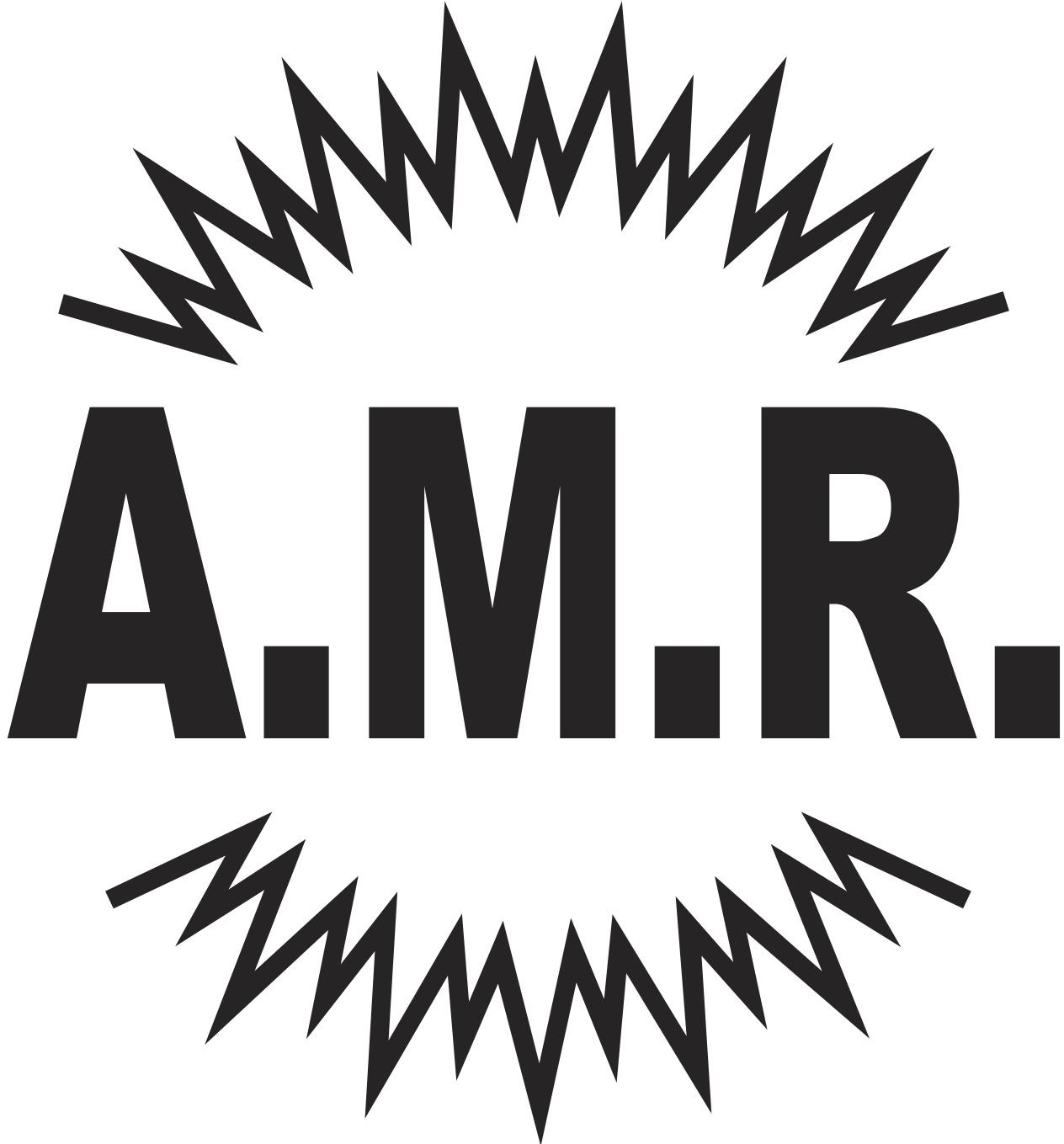
Redacția

СОНȚИНУТ :

Зона Мариово	2–9
Средовековни Црковни Фрески во Македонија	9–22
Ние сите сме Романија	22–24
Комисија за човекови права	24–26
Камп за македонски јазик и култура	26–28
Активности ДМР	28–34
Камп за истирија и традиции	34–36
Интервју со Билјана Костова	37–41
Интервју со Милка Тримческа	41–44
Поезија	44
Македонски рецепти	45–46
Православен календар	47–49
Огласи	50–51

СОДРЖИНА

Zona Mariovo	2–9
Frescele bisericilor medievale din Macedonia	9–22
Noi toti suntem România!	22–24
Comisia pentru drepturile omului	24–26
Tabăra de limbă și cultură macedoneană	26–28
Activitățile AMR	28–33
Tabăra de istorie și tradiții	33–36
Interviu cu Biljana Kostova	37–41
Interviu cu Milka Trimcevska	41–44
Poezie	44
Rețete macedonene	45–46
Calendar orthodox	47–49
Anunțuri	50–51

Publicație editată de Asociația Macedonenilor din România, cu sprijinul Guvernului României - Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului României

Публикација издадена од Друштвото на Македонците во Романија—со поддршка на Владата на Романија - Сектор за меѓуетнички односи во рамките на Генералниот секретаријат на Владата на Романија

ISSN: 1582-831x

COMITETUL DE REDACȚIE

Redactor Șef: Mihajlov Marjan
Redactor: Rogobete Cristescu Laura Elen
Corector: Todorovski Katerina
Tehnoredactare comuterizată: Rogobete Cristescu Laura Elen
contact@asociatia-macedonenilor.ro

www.asociatia-macedonenilor.ro
Facebook: Asociatia Macedonenilor din Romania

SEDIUL SOCIAL AL ASOCIAȚIEI:

București, sector 2, strada Thomas Masaryk, nr. 29
Telefon: 021-212.09.22
Fax: 021-212.09.23
asmacedonenilor@yahoo.com.sg

AU COLABORAT LA REALIZAREA ACESTUI NUMĂR:

- Biljana Kostova
- Angela Melania Cristea
- Oana Gabriela Dănescu